

**JMG – INSTITUTIONEN FÖR
JOURNALISTIK, MEDIER OCH
KOMMUNIKATION**

DEN OFFENTLIGA DEBATTENS OMFÅNG

En teoriprovande kvantitativ innehållsanalys av lokalpressens bevakning av äldreomsorgen i två svenska kommuner

Christian Mossberg

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	MK1500 Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2019
Handledare:	Magnus Fredriksson
Kursansvarig:	Malin Sveningsson

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: MK1500 Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Vt/2019
Handledare: Magnus Fredriksson
Kursansvarig: Malin Sveningsson

Sidantal: 36 (exklusive referenser och bilaga)
Antal ord: 16 909
Nyckelord: Indexteorin, indexing theory, indexing hypothesis, äldreomsorg, lokaljournalistik, journalistisk autonomi.

Syfte: Att undersöka huruvida indexteorin är en relevant teori för att mäta graden av journalistisk autonomi.

Teori: Indexing Theory (Indexing hypothesis).

Metod: Kvantitativ innehållsanalys.

Material: 220 tidningsartiklar från fem svenska lokaltidningar i två kommuner.

Resultat: Studien visade att det med hjälp av indexteorin var möjligt att förutspå hur lokaljournalistiken i två svenska kommuner behandlade äldreomsorgen under ett år. I både de undersökta kommunerna fanns det en journalistik som följde indexnormen. Det fanns dock små skillnader som visade att detta skedde i en något större omfattning i den mindre kommunen. Resultatet stämde överlag väl överens med tidigare studier och bekräftade att indexnormen förekommer även i denna kontext. De politiska aktörerna stod i högre grad för upprinnelsen till artiklarna, fick mer utrymme i artiklarna och deras utrymme var större runt valet än någon av de andra aktörerna som förekom i samband med nyhetsbevakningen av äldreomsorgen.

Tack Magnus

för en tålmodig, inspirerande och pedagogisk handledning.

Tack Sofia och Aron

för ert engagemang, ert stöd och er kärlek genom hela min studietid.

Executive summary

Independent journalism plays a vital role in modern democracies. The media have taken upon themselves to inform citizens, be a forum for debate and to be the fourth estate. By doing so it has placed high standards on itself and the journalistic profession. To uphold these standards journalistic autonomy is a prerequisite. The media should, in this regard, be free from external influence or pressure and be free to choose what news stories to cover. The question is to what degree this is true? This is what led Lance Bennett to formulate the index theory. Indexing theory stipulates that “Mass media news professionals, from the boardroom to the beat, tend to “index” the range of voices and viewpoints in both news and editorials according to the range of views expressed in mainstream government debate about a given topic”. Other voices will only be heard once they express views that already have been expressed among the political elite. If this is true, we would find a prosperous democratic debate in the media whenever there’s an election and the political elite, driven by internal controversy, opens numerous topics for debate. However, by indexing the political elite to a large extent, the media effectively ignores or limits the range of voices and views emanating from other places in society. The media then loses its role as the fourth estate and is merely a record keeper of political debate.

The aim of this paper is to investigate if the indexing theory is a useful tool for measuring journalistic autonomy. It intends to do so by placing the theory in a different context than it has previously been studied. Instead of studying how international relations or war is covered by agenda setting newspapers in the USA, as earlier studies have mostly done, this paper will study how the topic of geriatric care is portrayed by local newspapers in two Swedish municipalities. The reason for this is that geriatric care and local newspapers are, one might suggest, the opposite of what have been studied earlier regarding the index theory. The method chosen for this study is quantitative content analysis of 220 news articles from five local newspapers found in one smaller and one bigger municipality. The indexing theory’s relevance is tested by constructing three hypotheses from the central aspects of the theory found in previous research. The first hypothesis stated that news articles about geriatric care in the examined news papers would be pegged to activities in political institutions. The second hypothesis stated that news coverage of the geriatric care would, to a large extent, revolve around political actors. And the third hypothesis stated that during the election, the range of voices debating the geriatric care would be greater as elections have their own logics which make the indexing theory less prevalent.

Findings showed that more than half of the news stories regarding geriatric care were pegged to activities taking place in political institutions. News articles not written by journalists, such as letters to the editor and debate articles, followed this pattern. These articles were even more pegged to political institutions. The non-journalists were published in the newspapers when pegging their views to political activities. The findings proved the presence of an indexing norm which makes journalists index the range of voices in the political elite. Regarding the second hypothesis the findings showed that geriatric news stories, to a fairly noticeable degree, revolved around political actors. The political actors were present in one third of all paragraphs mentioning geriatric care. However, in the larger municipality, when adding up the presence of the actors involved with the geriatric care such as managers, employees, care takers and relatives, these actors were also present in one third of the paragraphs mentioning geriatric care. This nuanced the indexing norm to some extent. Political actors almost had the same presence in the headlines, the introductions, the images and the fact boxes. When

geriatric care was on the front page of the newspapers the presence of political actors clearly dominated over the other actors. When analysing the findings regarding the amount of attention given to different actors during the election a surprising discovery was made. The election did not have its own logic when it came to news coverage of the geriatric care. The indexing theory stated that a wider range of voices would be heard during the election but instead the findings pointed to the opposite. Political actors were indexed more than previously. The election effectively narrowed the range of the debate. One noticeable find was that the newspapers in the smaller municipality tended to adhere to the indexing norm more than the newspapers in the bigger municipality.

The findings led to the overall conclusion that the purpose of the paper was achieved and thereby stating that the indexing theory is a relevant theory to assess journalistic autonomy. When studied in a different context than usually the indexing theory held up and managed to accurately predict how the local newspapers would present news about the geriatric care.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Forskningsproblemet.....	1
1.2 Syfte.....	2
2. Bakgrund.....	3
2.1 Journalistikens autonomi.....	3
2.2 Lokaljournalistiken.....	5
2.3 Äldreomsorgen i Sverige.....	6
3. Teori.....	8
3.1 Indexteorin.....	8
4. Hypoteser.....	15
5. Metod.....	16
5.1 Kvantitativ innehållsanalys.....	16
5.2 Urval.....	16
5.2.1 Valet av analysobjekt.....	16
5.2.2 Valda kommuner och tidningar.....	17
5.2.3 Analysenheter.....	18
5.3 Kodning och variabler.....	19
5.4 Validitet.....	20
6. Resultat.....	21
6.1 Hypotes 1.....	24
6.1.1 Hypotes 1a.....	24
6.1.2 Hypotes 1b.....	25
6.2 Hypotes 2.....	27
6.3 Hypotes 3.....	29
7. Avslutning.....	31
7.1 Analys.....	31
7.2 Diskussion.....	33
7.3 Slutsatser.....	34
7.4 Framtida forskning.....	35
Referenser.....	36
Bilaga 1 - Kodschema.....	38

1. Inledning

1.1 Forskningsproblemet

I moderna demokratier har saklig och oberoende journalistik i landets medier en central funktion (SOU 2016:30:263). I många demokratier, däribland Sverige, har det formats ideal gällande vilka uppgifter medierna bör ha i ett fungerande demokratiskt samhälle. De bör informera om vad som händer i samhället, vara ett forum för debatt mellan och inom olika grupper och agera som en "tredje statsmakt" som granskar makten i samhället (Weibull & Wadbring, 2011:30). Studier har visat att journalisterna själva anser att granskning av makten är ett av deras absolut viktigaste åtaganden (Ekström et al., 2006:308). För att lyckas upprätthålla dessa ideal är autonomi en förutsättning, vilket betyder att journalistiken bör vara fri från yttre påverkan och fri att välja vad den rapporterar om (Lauk & Harro-Loit, 2017:1960; Waldenström, Wiik & Andersson, 2019:495). Frågan är dock om det förhåller sig så i verkligheten?

I och med ambitionen att agera som en tredje statsmakt uppstår också det så kallade problemformuleringsprivilegiet mellan politiken och journalistiken. Vem bestämmer vad som är de viktiga samhällsfrågorna (Weibull & Wadbring, 2011:249)? I denna fråga, och i idealet om en autonom journalistik, finner vi uppkomsten av indexteorin. Likt en rad andra teorier om hur journalistiken utförs och fungerar försöker den bidra till att besvara frågan om journalistikens autonomi, dess villkor, utförande och påverkan på människor och samhället. Kortfattat påstår indexteorin att nyhetsmedier tenderar att utgå ifrån, och därmed reproducera, de synsätt och åsikter som kommer från makteliter gällande specifika ämnen (Bennett, 1990:106). Nyhetsmedierna skapar ett index av den debatt som sker i den politiska eliten och följer detta i sin nyhetsframställning. Således präglas en fråga eller debatt i medierna av hur densamma fortlöper hos ledande aktörer inom den politiska eliten.

Indexteorin har utvecklats i en, mestadels, amerikansk kontext där stora tidningars bevakning av nationella och internationella frågor präglat forskningen (Bennett, 1990; Althaus, Edy, Entman & Phalen, 1996; Groshek, 2008). Denna studies syfte är att pröva indexteorins relevans för att mäta journalistisk autonomi genom att undersöka hur teorin fungerar i en annan kontext än tidigare studier. Nyhetsframställningen av äldreomsorgen i lokalpressen i två svenska kommuner kommer i denna studie utgöra denna annorlunda kontext. Äldreomsorgen är en viktig del i den svenska välfärden och anställer ca 275 000 personer och ca 330 000 personer tar på ett eller annat sätt del av den (Socialstyrelsen, 2019:103; Ekonomifakta, 2018). Således berör äldreomsorgen många människor. I jämförelse med internationella konflikter bleknar dock debatten om äldreomsorgen. Likaså kan inte de tidningar som ämnas undersökas i två svenska kommuner jämföra sig med The New York Times. Genom att placera indexteorin i denna, tidigare utforskade, kontext kan denna studie bidra med en större förståelse för indexteorins användbarhet.

Idag är vi på många sätt beroende av medier för att orientera oss i omvärlden då allt vi inte upplever själva, eller får berättat för oss, når oss via medier. Det är i princip svårt att stå utanför nyhetsflödet även för en person med lite intresse för samhällsfrågor (Weibull & Wadbring, 2011:19,28). Medieforskaren Mark Deuze menar att vi lever medielliv, där medier blivit så självklara att de blir osynliga och tas för givna, istället för att vi lever våra liv med medier (SOU 2016:30:14). Medier spelar en central roll i nästan alla aspekter av samhället. Både framgångar och motgångar inom politik och näringsliv förklaras och kopplas till mediernas rapportering och informationsspridning (Weibull & Wadbring, 2011:19). Således är journalistiken en betydande samhällsinstitution och journalisternas

nyheter blir en del av samhällets informations- och kunskapsbas där ämnen kan följas upp av en mängd aktörer och diskuteras fritt i det offentliga rummet (SOU 2016:30:34). Med en journalistik som satt upp högt ställda ideal som den själv ska förhålla sig till och dessutom har en central roll för människor och samhället blir det intressant att undersöka hur autonom journalistiken är och i vilken utsträckning indexteorin kan förklara detta.

Om indexteorin skulle stämna gällande en journalistik som agerar efter teorin bör vi finna en spirande demokrati när väl makteliter, drivna av motsättningar sig emellan eller vid valtider, öppnar upp för allmän debatt kring vissa givna ämnen. Den andra sidan av myntet är att, när indexnormen efterlevs, hålls demokratiska värden tillbaka då konsensus bildas utan att allmänhetens åsikter eller intressen tas i beaktning. Således kan vissa ämnen frodas och allmänhetens åsikter får påverka debatten medan andra ämnen reduceras till de röster eller åsikter som blivit populära inom nyhetsmedierna via makteliten, eller att dessa ämnen helt enkelt ignoreras. En journalistik som bedrivs under dessa förutsättningar har gett avkall på sin roll som tredje statsmakt i vissa avseenden och istället intagit en tillbakalutad position som protokollförare av, eller endast kommenterar, samtiden (Bennett, 1990:106). Om en implicit indexnorm existerar på alla nivåer i journalistiken skulle det betyda att nyhetsproduktionen följer maktens politiska och ekonomiska intressen samtidigt som den kan hävda att den utför en ansvarsfull och balanserad granskning. Journalistiken är ”skyddad” från kritik då den endast gör sitt jobb och informerar allmänheten om maktens handlingar utan att påverka den politiska agendan eller driva politik själv (Bennett, 1990:109f).

1.2 Syfte

Denna studie är teoriprovande i sin ansats. Det är således teorin som står i centrum och granskas genom att konkreta hypoteser provas på ett empiriskt material (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012:40ff). Studiens syfte är att undersöka huruvida indexteorin är en relevant teori för att mäta graden av journalistisk autonomi. Genom att undersöka teorin i en kontext den inte applicerats i tidigare, i det här fallet äldreomsorgen i två svenska kommuner, bör studien ge en indikation på teorins universalitet. Förhoppningsvis kan denna uppsats bidra till att, i någon mån, utkristallisera indexteorins förtjänster eller svagheter. På så sätt kan studiens resultat bidra med kunskap om huruvida indexteorin är ett relevant sätt att mäta graden av journalistisk autonomi överlag eller om den endast förklarar journalistiska arbetssätt rörande vissa givna ämnen och kontexter.

2. Bakgrund

Under denna rubrik kommer det kort att redogöras för de begrepp som berör studiens upplägg. Först avhandlas journalistikens autonomi som indirekt är det som studeras genom att pröva indexteorin. Därefter följer en beskrivning av lokaljournalistikens förutsättningar och arbetsätt som är den miljö i vilken teorin ämnas undersökas. Slutligen presenteras en översikt av äldreomsorgen i Sverige vilket är det ämne studien använder för att pröva indexteorin.

2.1 Journalistikens autonomi

Journalistiken har länge strävat efter att bli allt mer professionaliserad. Att utveckla gemensamma yrkesideal har varit en central del i journalistikens gradvisa professionalisering (SOU 2016:30:263). Detta innebär en koppling till vissa grundläggande uppfattningar och värderingar som kommer till uttryck i mer eller mindre normativa ideal såsom objektivitet, etik, att vara i allmänhetens tjänst och inte minst autonomi, som ofta ses som en grundförutsättning för övriga ideal (Andersson, Waldenström & Wiik, 2018:16). Autonomi förutsätter frihet från yttre påtryckningar och en hängivenhet till allmänheten vilket gör att den räknas som en garant för journalistikens trovärdighet (Lauk & Harro-Loit, 2017:1960). Idealet om autonomi har ibland tolkats som den individuella journalistens frihet att själv ha kontroll över sina dagliga arbetsuppgifter. Det har dock hävdats att autonomi snarare handlar om vem, inte om, någon kontrollerar journalistens arbete. Är det en överordnad eller någon utanför journalistiken? Det går också att skilja på autonomi utifrån den normativa föreställningen och hur det fungerar i praktiken. En skillnad mellan vad journalister *vill* vara och hur de *behöver* vara på grund av yttre faktorer (Waldenström et al., 2019:495). Sett ur detta perspektiv refererar autonomi till yrkesgruppen, inte individen, som helhet. I slutändan är journalisten en del av en organisation vars ramar och restriktioner styr vad hen ska göra och även hur arbetet ska göras. Nyhetsorganisationen kan vara autonom i förhållande till andra organisationer och aktörer men journalisten, som medarbetare, har inte full autonomi i förhållande till organisationen (Andersson et al., 2018:17f). Autonomi kan därmed inte enbart kopplas till den individuella journalisten utan en professionell journalistisk autonomi går att dela upp i tre nivåer. En individuell nivå som innebär att journalister bör vara fria att välja information samt vilka nyheter hen vill göra. En organisationsnivå där redaktionen bör vara fri från kommersiella och politiska begränsningar och slutligen en systemnivå där samhället garanterar mediesystem pressfrihet och frånvaro av censur (Lauk & Harro-Loit, 2017:1960).

Om de normativa grunderna har varit relativt oförändrade över tid så har de praktiska förutsättningar för journalistiken ändrats en hel del (Andersson et al., 2018:17). Journalistiken som profession är sedan något decennium satt i gungning. Medieföretagen, och då särskilt dagspressen, kämpar med bristande ekonomiska förutsättningar vilket ofta lett till personalnedskärningar. Mer innehåll ska produceras på fler plattformar och kanaler. Detta av färre journalister på redaktionerna vilket gör att allt måste ske snabbare. Yrket utsätts också för konkurrens av alltifrån bloggare till PR-konsulter och informatörer. I jakten på nya och alternativa inkomstkällor ställs journalistikens gränser på sin spets när nya former av textreklam och "uppdragsjournalistik" ökar (SOU 2016:30:262). De stora förändringar som journalistiken försökt anpassa sig till har inneburit att gränsen mellan redaktion och marknadsavdelning, något som det hölls hårt på tidigare, idag har luckrats upp. Det finns ett större kommersiellt hänsynstagande i det redaktionella arbetet. De allt tuffare ekonomiska ramarna och den

ökade samverkan mellan marknadsavdelning och redaktion har påverkat det redaktionella ledarskapets ideal och praxis till att exempelvis ställa högre krav på marknadsorientering. De publicistiska och affärsmässiga rollerna i dagens nyhetsorganisationer har på detta sätt i viss mån konvergerat (SOU 2016:30:285f). Sammantaget är det mot denna bakgrund relevant att fundera över om de normativa idealen står opåverkade av den praktiska verkligheten?

Marknadsorienterade värderingar får allt mer sätta ramarna för det dagliga arbetet på redaktionen vilket påverkar journalisternas arbete. Dessa ramar har utvecklats till normer vilka är inbyggda och outtalade och styrningen utefter dessa sker utan explicita instruktioner (SOU 2016:30:289). I mitten på 90-talet upplevde en majoritet av de svenska journalisterna i dagspressen att de hade mycket stor frihet att välja ämne och vinkel på det material de arbetade med. Tjugo år senare är det motsatta förutsättningar. En majoritet upplever nu att de har liten möjlighet att styra över inriktningen på arbetet (SOU 2016:30:290). Under 2000-talet har ledningens styrande över det redaktionella arbetet blivit allt hårdare. Journalisten behöver i större utsträckning motivera och argumentera för varför en viss artikel bör göras och på vilket sätt en artikel är kommersiellt gångbart (SOU 2016:30:288f). Journalisterna själva anser dock att de fortfarande har stor frihet i genomförandet av det dagliga arbetet även om redaktionsledarna har sista ordet när det gäller den journalistiska produkten samt ekonomiska och marknadsmässiga frågor.

Sammanfattningsvis står den journalistiska autonomin för en rad utmaningar. För att återgå till autonomins tre nivåer uppskissade av Lauk och Harro-Loit (2017:1960) så står sig autonomi på systemnivå i Sverige relativt stark alltsedan tryckfrihetsförordningen 1776 (Tryckfrihetsförordningen, 2019, 22 februari). I Reportrar utan gränser årliga pressfrihetsindex 2019 ligger Sverige på en tredjeplacering globalt (Reporters Without Borders, 2019). Autonomi på organisationsnivån och individnivån kan, vilket är beskrivet ovan, vara svårt att skilja från varandra. Inom forskningen har mycket fokus ägnats åt förändringar i nyhetsorganisationers strukturer och journalistisk arbetskultur. Inskränkningar orsakade av politiska, ekonomiska eller kommersiella faktorer, samt hur den digitala utvecklingen påverkar journalister och den professionella journalistiken har setts som de största begränsande faktorerna av autonomi. Journalisterna, å andra sidan, nämner själva ofta förändringar i deras arbetsmiljö gällande redaktionen, kollegor, vardagliga arbetsrutiner och den organisation de arbetar för som de faktorer som påverkar deras autonomi (Lauk & Harro-Loit, 2017:1960).

Nyheter är en institutionell produkt, resultatet av struktur, men också en produkt av professionella bedömningar, det vill säga resultatet av medvetna handlingar, vilket journalisterna själva framhåller (Sjøvaag, 2013:155). Även om rådande yrkesideal formar en stor del den vardagliga praktiken så påverkar likväl dagliga rutiner och organiseringen av arbetet hur långt den journalistiska autonomi sträcker sig. Nyhetsorganisationer av idag har en strävan, och utmaning, att förhålla sig till de journalistiska idealen samtidigt som de behöver nå affärsrelaterade målsättningar (SOU 2016:30:263,284). Något som påverkar autonomi för de journalister som verkar inom organisationerna. Det går med andra ord att konstatera att journalistiken, som institution, strävar efter autonomi genom att främja sig från kontroll av staten eller andra externa aktörer. Journalisterna gör däremot avkall på sin autonomi genom att ingå i en nyhetsorganisation med inbyggda normer, praktiker och kommersiella mål (Lauk & Harro-Loit, 2017:1960).

2.2 Lokaljournalistiken

Svenska städer och kommuner är relativt starka institutioner med ansvar över en mängd områden som direkt påverkar deras invånare. Således är politiken på denna nivå något som spelar en viktig roll för människors liv (Ekström, Johansson & Larsson, 2006:294). Likaså är den lokala journalistiken alltjämt även den en stark svensk institution. Den har historiskt haft en stark anknytning till det politiska partisystemet, även om detta är mindre vanligt idag, och har överlag en närhet till lokala företag, organisationer och kommunverksamheten. Även om många lokala tidningar har försvunnit eller slagits ihop de senaste decennierna har de fortsatt en plats i svenskarnas medievanor. Således utgör kommunpolitiken och den lokala journalistiken en stor del av makten i lokalsamhället. De nära band och det ömsesidiga beroende de har av varandra bidrar till att de båda blir socialiserade i varandras kulturer. Journalisterna blir en del av kommunkulturen och kommunala aktörer blir en del av journalistiken genom att anpassa sig till mediernas logiker. Det bildas en gemensam kultur mellan de två som främst konstitueras av den kommunala verksamheten då journalistiken befinner sig mer inom denna sfär än tvärtom (Larsson, 2002:29f). Med detta i åtanke får den lokala journalistiken ibland kritik för att den är alltför bunden till sina källor, att den inte vågar tillräckligt mycket eller att den är för "lokal". Kommunjournalistiken har dock blivit alltmer självständiga i förhållande till politiken då partibanderna blivit allt svagare. Numera står tidningarna för en mer kritisk och obunden hållning gentemot politiken (Nygren, 1999:206,226).

Kommunjournalistiken är i stor utsträckning beroende av sina källor precis som övrig journalistik. Kommunreportern har i huvudsak tre kommunala källor som hen ofta vänder sig till. Kommunalråden har många reportrar kontakt med 2–3 gånger i veckan och ofta på reporterns initiativ för att få en politisk kommentar gällande en aktuell fråga. Journalister bygger upp en relation med de ansvariga och de som arbetat länge beskriver det som en "upptrampad stig" till kommunalråden (Nygren, 1999:84,95f). Högre kommundienstämman är en annan källa som vanligtvis ingår i journalistens nätverk av muntliga källor som både kan vara öppna källor men också dela med sig av information "off the record" som journalisten sedan kan gå vidare med. Journalisterna har vanligtvis närmare relationer till dessa tjänstemän än till politikerna. Tjänstemännen är ofta mer pratsamma och bidrar med mer fakta eller tips till journalisterna (Nygren, 1999:86f). Kommunanställda är en källa som många journalister känner att de borde använda mer men det har sina förklaringar att de inte gör det. Att bearbeta källorna ute i verksamheterna tar mer tid och det är enklare att följa den "upptrampade stig" journalisterna har till tjänstemän och politiker för att få till nyheter. Dessa har koll på spelreglerna och är lättare att få tag på. En annan aspekt är att i och med kommunernas företagisering har kommunanställda blivit mer rädda för att agera källor. De har ofta åsikter men namn och bild vill de inte ställa upp med (Nygren, 1999:88). En sista källa är brukarna, de som den kommunala verksamheten är till för, men till dessa finns inga "upptrampade stigar" vilket gör det svårare och kostsammare att använda dem som källor. Även om de indirekt har en huvudroll i journalisternas kommunala bevakning så finns de sällan med som källor (Nygren, 1999:89).

De stora reformer som skedde inom kommunerna runt 1990 har ändrat lokaljournalistikens förutsättningar att bevaka kommunerna. De strukturella förändringarna inom kommunerna har ändrat maktbalansen mellan medierna och kommunerna där medierna har hamnat i underläge. Nya organisationsformer har gjort det svårare för journalisterna att överblicka vad som händer i kommunerna och företagiseringen av kommunerna skapar tystnad och krav på lojalitet från kommunanställda vilket gör dem mindre öppna för att prata med journalister. Pappersvägen har blivit mindre viktig för journalisterna då många beslut fattas utan papper, protokoll och diarier då

kommunikationen istället sker muntligt eller via e-post. Därtill är kommunerna mer upplysta om mediernas sätt att arbeta och försöker mer aktivt använda dessa för PR. Tidigare byggde lokaljournalistiken i hög utsträckning på centrala källor inom kommunen, kommunala handlingar och bevakning av möten inom kommunen. Detta är inte lika vanligt idag då kommunernas organisering har förändrats. Det har gjort att journalisterna måste jobba mer självständigt och det är allt viktigare att bygga upp personliga kontaktnät och göra fler egna urval om vad som ska uppmärksammas (Nygren, 1999:209–211).

Politikens medialisering, en anpassning till mediernas tankemönster och arbetslogik, har även påverkat hur politiken fungerar på det lokala planet. Kommunpolitiken är benägen om att nå ut på den scen som de lokala medierna erbjuder. I utbyte får medierna material till nyheter vilket är tacksamt i en medietillvaro med höga krav på nyhetsproduktion. I takt med att de ekonomiska kraven på redaktionerna blivit hårdare har det skapats behov av bra källor som ger säkra uppslag samt “billiga” och rubrikvänliga nyheter. Redaktioner med små resurser behöver snabba och lättproducerade nyheter (Nygren, 1999:213f). I detta avseende är gatekeeping-processen på en lokaltidning, där det kan vara svårt att fylla sidorna, ofta mindre påtaglig då mycket av det som händer i kommunen också blir en nyhet (Weibull & Wadbring, 2014:279). Kommunerna är på ett sätt, i viss utsträckning, mer öppna och journalisterna har överlag lätt att få tag i kommunala källor. De kommunala nyheternas innehåll har dock förändrats över tid och den passiva redovisningen av kommunala beslut minskar i frekvens då redaktionerna arbetar mer aktivt och självständigt med att skapa nyheter (Nygren, 1999:207).

2.3 Äldreomsorgen i Sverige

Förutsättningar för äldreomsorgen i Sverige har en lång historia och har förändrats genom åren. Det har varit ett kommunal företagande i cirka 100 år. Det beslutades om en ny fattigvårdslag år 1918 där kommunerna var skyldiga att ha ålderdomshem för fattiga och orkeslösa åldringar. Dessa ålderdomshem var ett av de första utvecklingsstegen inom äldreomsorgen (Edebalk, 2016:7). Folkpensionens införande 1946 banade väg för en ny fas då äldreomsorgen skiljdes från fattigvården. Ålderdomshemmen skulle nu bli som ett slags “pensionat för gamla” och tillgängliga för alla vårdbehövande åldringar. Kort därefter, omkring 1950, tog äldreomsorgen en ny inriktning då hemmaboendeideologin slog igenom med fokus på hjälp i hemmet. Detta utvecklades ytterligare i mitten på 1960-talet då statligt stöd till hemvården infördes (Edebalk, 2016:7,9).

I början av 1990-talet kom en rad olika riksdagsbeslut att påverka äldreomsorgen däribland en ny kommunallag där kommunerna nu till stor del gavs autonomi över sin verksamhet. Likaså genomfördes ädelreformen vilket gav kommunerna det samlade ansvaret för vård och omsorg av äldre. Dessa två beslut banade i princip väg för att alternativa utförare kunde tillåtas agera inom äldreomsorgen och detta förtydligades i socialtjänstlagen 1992 (Edebalk, 2016: 7f). Dessa beslut kom efter en allt mer påtaglig kritik mot den offentliga sektorn på 1980-talet. Under de två tidigare decennierna hade välfärden byggts ut med resonemanget att den offentliga sektorn var bäst lämpad att utföra välfärdstjänsterna. I kontrast präglades 1980-talet av New Public Management vilket förespråkade att öppna upp välfärden för marknadskrafter och konkurrensutsätta den. Styrmodeller med inspiration från marknaden kombinerat med konkurrens ska på detta sätt öka kvaliteten på välfärdstjänsterna. Statens uppgift är, enligt denna syn, inte att sörja för medborgarnas bästa utan möjliggöra för medborgarna att välja mellan olika utförare av välfärdstjänster genom kundvalsmodeller (Erlandsson, 2014:15f). Kundvalsmodeller där äldre fick möjlighet att välja annan

utförare än kommunen fick dock en trög start. När lagen om valfrihetssystem (LOV) togs i bruk 2009 (Ekonomifakta, 2017) blev det dock tydligare hur kommunerna skulle pröva alternativa utförare samtidigt som stimulansbidrag infördes till kommunerna för införandet av valfrihetssystem. LOV möjliggör både vinstdrivande och icke-vinstdrivande privata aktörer att fritt etablera sig samt erbjuda sina tjänster till de som bedömts ha ett hjälpbehov varhelst de vill i kommunen. Kommunen betalar sedan ersättning till utföraren utefter hur många brukare som valt den specifika utföraren. Det är dock alltid kommunen som är ytterst ansvarig för omsorgen gällande hur de väljer att organisera den, att finansiera den samt att fastställa den enskildes hjälpbehov genom biståndsbedömning (Rönnberg, Strandberg, Wihlborg & Winblad, 2013:59f). Idag har majoriteten av kommunerna infört möjlighet för de äldre att välja utförare (Edebalk, 2016:43).

3. Teori

I denna teoriprövande studie är det indexteorin, på engelska Index Theory eller Indexing Hypothesis, framlagd av Lance Bennet (1990) som ligger till grund för genomförandet. Således är det endast denna teori som får utrymme i teoridelen.

3.1 Indexteorin

Frågan om det är möjligt att bedöma i vilken grad nyhetsmedierna är trogna sina demokratiska ideal samt hur autonom journalistiken är föregick indexteorin när Lance Bennett (1990:106) formulerade sin hypotes enligt följande:

“Mass media news professionals, from the boardroom to the beat, tend to “index” the range of voices and viewpoints in both news and editorials according to the range of views expressed in mainstream government debate about a given topic.”

Med andra ord betyder detta att nyhetsmedierna baserar sin rapportering och framställning av en viss händelse, ett skeende eller ett visst problem utefter hur detta hanteras och framställs av den politiska eliten. Bennet (1990:106) tillägger att detta skulle betyda att andra röster, som inte kommer från officiella och högt uppsatta källor, endast får komma till tals i nyhetsartiklar och ledare när dessa röster uttrycker åsikter som redan har uppstått i officiella kretsar. Detta kan vara en effekt av att journalistiken i många avseenden bygger på att det finns någon att citera. Beroendet av legitima källor är så inarbetat att även när en journalist själv bevittnar en händelse avstår denne ofta från att tolka situationen själv och litar hellre på sina källor (Zaller & Chiu, 2000:62). Således är nyheter ofta inte vad som har hänt utan vad någon påstår har hänt (Harp, Loke & Bachmann, 2010:468). En konsekvens av detta är att det som journalisternas officiella och legitima källor anser är en nyhet även blir en nyhet i journalisternas ögon (Zaller & Chiu, 2000:62). Likaså har forskning länge pekat på att källor påverkar hur en händelse framställs mer än vad journalisterna gör (Harp, Loke & Bachmann, 2010:468). Forskning har dock visat att det är skillnad på källor inom den politiska eliten vars röster och åsikter indexeras. Det finns en tendens som pekar på att journalister värderar källor utifrån hur mycket makt de har att påverka eller förutse en händelse. Inför Gulfkriget på 90-talet hade journalisterna en benägenhet att indexera åsikter utefter den information som kom från Vita huset då dessa källor, i en större utsträckning än andra politiska eliter, hade insikt i, samt möjlighet att påverka, om landet skulle dra ut i krig eller inte (Zaller & Chiu, 2000:82). Alla inom den politiska eliten har således inte samma makt och hanteras därmed inte heller lika av medierna. De som har makt att påverka politiska beslut har också mer makt att påverka hur nyheter framställs. Det är i många fall deras åsikter som kommer att indexeras av medierna (Althaus, Edy, Entman & Phalen, 1996:412). Att indexera källor och åsikter utifrån hur mycket makt de besitter kan ibland kallas för source indexing. Det går också att använda begreppet power indexing vilket innebär att källor som är mer troliga att påverka ett skeende får sina åsikter indexerade och presenterade av medierna (Nacos, Shapiro, Hritzuk & Chadwick, 2000:47).

Journalister har ofta rutinmässig kontakt med källor inom den politiska eliten. Det är bekvämt att ta kontakt med dessa inarbetade källor, det är billigare än att leta upp nya, de kan leverera information när den behövs i relation till deadlines etc. Det ger journalisterna förutsättningar att utföra sitt arbete inom ramarna för de nyhetsnormer, nyhetsvärderingar och arbetsrutiner som finns. Dock, genom att

ständigt gå till dessa officiella källor betyder det att andra synsätt systematiskt utesluts. Bennett (1990:103) menar att journalistiken, i alltför hög grad, hemfaller åt att bli styrda av den politiska eliten. Konsekvensen av detta blir att officiella politiker och tjänstemän i princip får monopol på att agera källor till nyheter, något som minskar den flora av åsikter och röster som behöver finnas i den offentliga debatten. I förlängningen skulle detta betyda att det journalistiska idealet att granska makten lämnas till makten själv. Det är inte tal om en medveten journalistisk censur av åsikter utan förklaras snarare av att journalistiken är institutionaliserad vilket ger normativa rutiner gällande vem och vad som resurserna bör läggas på att bevaka. Indexnormen skulle enligt Bennett vara ett sätt att redogöra för hur rutinmässiga journalistiska beslut tas och hur dessa uppfattas och motiveras av de mediala aktörerna (Bennett, 1990:106,109).

Ett sätt att tolka Indexhypotesen kan ses som att den "officiella" debatten inom den politiska eliten sätter tonen, gränserna och agendan för hur den allmänna debatten förs. De problemformuleringar eller möjliga handlingsalternativ som presenteras i medierna existerar endast när dessa först har presenterats av officiella källor inom den politiska eliten. Därmed är debatten i medierna bunden till dessa gränsdragningar. Den håller sig inom samma ramar som den politiska debatten håller sig inom och vidgas inte utan att den politiska debatten gjort det först (Althaus et al., 1996:408). Ett annat sätt att tolka hypotesen är att den förutspår att de åsikter och synsätt, vare sig positiva eller kritiska, som uttrycks i medierna kommer att nära spegla de åsikter och synsätt som redan uttrycks och finns tillgängliga bland politiker. Ytterligare ett sätt att se på hypotesen är att det är någon form av kombination av de två första tolkningarna som sker. Ett exempel på detta som till stor del bekräftar indexnormen, men även nyanserade den, är Harp, Loke och Bachmanns (2010) studie av Time Magazines bevakning av Irakkriget mellan 2003 och 2007. De fann att de flesta motsättningarna, samt kritiken gällande kriget och presidenten, kom från officiella källor vilket gav stöd till indexteorin. Dock fann de att även om indexnormen ofta förekommer så finns det en brytpunkt efter vilken denna norm inte längre dominerar de journalistiska framställningarna (Harp, Loke & Bachmann, 2010:475f). När den politiska makten och majoriteten av allmänheten delar åsikt försöker journalisterna inte nyansera debatten genom att söka upp möjliga meningsmotståndare eller avvikande synsätt. När officiella regeringskällor och allmänheten mer och mer tycker olika så är journalisterna inte lika beroende av officiella källor utan mer benägna att använda källor och rapportera om synsätt utanför de officiella kretsarna. Indexnormen var tydligt förekommande men dominerade inte konstant.

Precis som i Harp, Loke och Bachmanns studie så har de flesta studier som undersökt indexnormen gjort det utefter Bennetts grundantaganden om sin egen teori. Bennett (1990:106f) menar i sin presentation av indexteorin att det är de riktigt stora politiska frågorna, såsom utrikespolitik, handel, militära eller makroekonomiska beslut, som kommer att ge bäst förutsättningar för att studera indexnormen och att detta bäst görs genom att studera det riktigt mäktiga medierna som till stor del influerar övriga medier i ett land. Studier rörande indexnormen har till största del följt detta mönster och handlat om nationell politik och internationella konflikters framställning i agendasättande medier (Zaller & Chiu, 2000; Bennett, 2010; Althaus, Edy, Entman & Phalen, 1996; Groshek, 2008; Nacos, Shapiro, Hritzuk & Chadwick, 2000, Dimitrova & Strömbäck, 2005 mfl). Samtidigt anser Bennett (1990:122f) att det bör gå att hitta bevis för indexnormen i en rad andra ämnen som förekommer i medierna. Denna linje har följts upp i en studie av Lawrence (1996:438f) som ville undersöka indexhypotesen utanför den vardagliga politiken. Genom att studera ett, i en amerikansk kontext, mer lokalt problem som polisbrutalitet i Los Angeles kunde hon se hur röster och åsikter indexerades när det var en fråga som låg utanför den vardagliga politiska debatten och som "plötsligt" dök upp i

medierna och på den politiska agendan. Lawrence fann att indexnormen på egen hand inte kunde förklara eller förutsäga vilka röster eller åsikter som fick utrymme i medierna. Studien bidrog med bevis för att konflikt inom den politiska eliten har en stark påverkan på hur mycket uppmärksamhet en händelse får men att det inte är enbart detta som kan förklara vilka röster eller åsikter som indexeras och framställs i medierna (Lawrence, 1996:450f). Vid händelser, av extraordinär karaktär, utanför den vardagliga politiska gången indexeras ett bredare omfång av röster och åsikter är normalt. Vid sådana händelser kan medier sätta fokus på samhällsproblem och gestalta dessa på nya sätt vilket i sin tur tar sig in i och påverkar den politiska debatten där konflikt kan uppstå. Dessa konflikter driver sedan på mer medieuppmärksamhet då den politiska elitens debatt indexeras av medierna och framställs som nyheter.

Omfånget av röster som hörs beror på vilket ämne det är som behandlas (Bennett, 1990:106). Exempelvis minskar omfånget när det handlar om ämnen som utrikespolitik eller ekonomin medan det ökar när det gäller ämnen som medborgerliga friheter eller privatekonomi. Detta skulle kunna förklaras av teorin i sig enligt Bennett (1990:107) som menar att när omfånget på debatten varierar borde också omfånget på rösterna som släpps in av journalistiken även variera. I vissa fall, när den officiella ställningen i en fråga är svår att definiera eller få reda på för journalisterna, kan en något mer kaotisk arbetsprocess uppstå. När detta händer skalas de normala tillvägagångssätten och "officiella" narrativen bort en aning vilket öppnar upp för annorlunda nyhetsnarrativ innehållande ett större omfång av röster. Likaså kan indexprocessen som medierna förhåller sig till variera mellan olika ämnen eller olika politiska situationer. I vissa fall, då åsikterna hos makteliten inte låter sig indexeras så lätt genom ett otydligt för eller emot, har journalisterna få gemensamma normativa tillvägagångssätt för att skriva en story vilket kan borga för att fler röster kan komma till tals (Bennett, 1990:122). Därmed gäller indexteorin mestadels frågan om hur omfånget av positiva, legitima och andra " trovärdiga" nyhetskällor etableras av journalister (Bennett, 1990:107). Enligt Bennett (1990:107) är indexteorin avsedd för den dagliga journalistiken mer än den som sker vid speciella händelser såsom ett val som har sina egna normativa arbetssätt. Vid ett val används exempelvis opinionsundersökningar gällande vissa ämnen för att ge tyngd åt medborgarnas röst, vilket betyder ett större omfång av röster, medan sådana undersökningar inte får något utrymme alls när samma fråga diskuteras till vardags, det vill säga ett minskande av omfånget av röster.

För att testa indexhypotesen gjorde Bennett en studie av hur dagspressen, i form av New York Times, i USA bevakade den amerikanska statens beslutsfattande kring utrikespolicys gällande Nicaragua, där en potentiellt internationell väpnad konflikt tornade upp sig i mitten på 1980-talet. Bennett fann (1990:113,116) att så länge det fanns motsättningar kring policybeslut inom den politiska eliten så representerades dessa olika röster i tidningen. Tidningen indexerade de röster och åsikter som fanns och presenterade och behandlade dessa så att allmänheten kunde ta del av den politiska debatten i nyhetsartiklar och ledare. När väl motsättningarna avtog inom den politiska eliten, då den koalition som var i opposition kollapsade, avtog också denna sida av debatten. Både före och efter denna kollaps var det en stor majoritet av yttrandena i tidningen som kom från statstjänstemän. En journalistik som agerar utefter idealet av en tredje statsmakt borde möjligtvis vänt sig till intressegruppers uttalanden, rapporterat om de få som fortfarande gjorde motstånd inom den politiska eliten eller lyft fram opinionsmätningar som visade att allmänheten starkt var emot de policybeslut som togs för att bibehålla en demokratisk balans. För att hålla liv i debatten kunde tidningen gett väl synligt utrymme åt ledare, debattartiklar eller experter som pratade emot de beslut som tagits men istället fick de demokratiska idealet ge vika då tidningen implicit följde indexnormen och indexerade

de legitima och starka röster som fanns tillgängliga inom makteliten och nöjde sig med detta. Allmänhetens inställning, som i opinionsmätningar var övervägande negativa till de policybeslut som togs, speglades inte i rapporteringen. Hur tidningen bevakade skeendet kring landets Nicaraguapolicys berodde på hur kongressen debatterade frågan vilket gav de ramar som tidningen sedan behandlade frågan inom, oavsett hur smala eller förvrängda dessa än var (Bennett, 1990:118).

Bennett (1990:124) argumenterar för att indexnormen som, i viss mån, marginaliserar allmänhetens åsikter i nyheter samtidigt kommer att göra det svårt för medierna att förstå eller reagera när samma allmänhet blir besviken på både medierna och de styrande organen i samhället. Detta, menar han, kan endast brytas av en journalistik som står fri från påverkan och gör sina egna värderingar. Detta skulle kräva att en industri som bekvämt agerar utifrån försvarbara normer och ideal självmant väljer att gå igenom stora och omskakande förändringar. Förändringar som dessa kommer dock oftast utifrån. Exempelvis skulle en nedgång för efterfrågan på politiska nyheter öppna upp för en förändringsvilja inom medierna. Dock syntes denna nedgång redan 1990 och svaret från medierna, enligt Bennett, hade dittills varit att förpacka nyheter annorlunda eller ägna sig åt featurejournalistik istället för ett vidgande av den offentliga debatten. Bennett (1990:124) hävdar att om inte dagens mediesystem påverkas utifrån så kommer det att fortsätta att generera nyheter som underminerar sina egna ideal. Under rådande former reducerar medierna den allmänna debatten till det maktelitens debatter handlar om och den allmänna opinionen blir endast ett index av dessa debatter. Därmed har det demokratiska idealet, med god hjälp av medierna själva, vänts upp och ned. Demokrati blir således vad helst makten definierar det som genom sina debatter och handlingar vilket gör att makten kommer ovanifrån och inte underifrån från folket.

Indexnormen är på flera sätt relaterad till objektivitetsnormen (Althouse et al., 1996:417). Denna norm är djupt rotad i journalistiken och bidrar till att medierna kan rikta sig till en så bred publik som möjligt. Något som inte är oviktigt på en kommersiell marknad. Journalister vet att de måste göra val som innebär att de, vare sig de vill eller inte, gör avkall på idealet att vara en objektiv spegel av verkligheten. Genom att journalister vänder sig till den politiska eliten, som är medborgarnas representanter, när de vill få reda på vilka ämnen eller idéer som är viktiga gör att de kan känna tillförsikt gällande hur mycket utrymme olika sidor bör tilldelas i en given debatt. Därmed kan indexnormen ses som en viss upprättelse för en journalistik som speglar samhället. Indexteorin förutspår att medierna speglar den politiska maktens diskurs och visar upp denna för allmänheten. På detta vis kan journalistik som strikt utgår från indexnormen hjälpa allmänheten att ta ställning via mediedebatten om den politiska maktens debatt innehåller rätt information då den speglas till allmänheten (Althaus et al., 1996:419). En alltför autonom journalistik som går utanför den officiella debattens ramar skulle potentiellt kunna förvirra eller distrahera allmänheten istället för att gynna den.

Journalistisk objektivitet uppnås ofta genom att presentera den andra sidan av ett argument (Althaus et al., 1996:417f). En föreställning om att det finns två sidor av myntet. Detta är problematiskt för indexteorin på två sätt. Om journalisterna inte hittar någon som representerar "den andra sidan" kan slutsatsen bli att det inte finns någon. Därmed blir bevakningen "objektiv" men egentligen är den vinklad. I dessa fall stödjer detta indexteorin då den politiska makten får kontroll över den allmänna debatten samt att journalisterna "korrekt" speglar den politiska debatten och visar upp den för allmänheten. Detsamma gäller när den politiska debatten är hyfsat samstämmig och objektivitetsidealet gör att journalister, felaktigt, "balanserar" en relativt enig debatt. Mediedebatten blir således bredare och mer konfliktfylld än debatten som bedrivs inom makteliten, vilket ger en skev bild av situationen. På detta sätt har medierna en större påverkan gällande vad de rapporterar än vad

indexteorin förutspår då medierna i sådana fall gör mycket mer än att indexera den debatt som eliten bedriver.

Zaller och Chiu (2000:63,65) använde sig av indexteorin när de undersökte hur tidningarna Time och Newsweek rapporterade om utrikespolitiska kriser mellan åren 1946–1999. Hypotesen de utgick ifrån var att tidningarnas inställning till dessa kriser speglade hur makten ställde sig till dessa kriser. Resultaten visade överlag att det fanns ett starkt samband och att detta i stort stödde teorin. Men detta var inte helt oreserverat. Det finns en aspekt av Indexteorin som är värd att betänka, nämligen åt vilket håll påverkan rör sig åt. Reverse Indexing blir en hypotes om att det är makteliten som istället följer mediernas vinkling av händelser (Zaller & Chiu, 2000:68f). Är detta utgångspunkten förutsätts det att medierna har makt över både politiker och allmänheten. Om politiker endast är intresserade av att få eller behålla någon form av maktposition finns det all anledning att tro att de är nöjda med att spela med och hålla sig inom de ramar som medierna har satt för en given debatt. Zaller och Chiu fann dock inga påtagliga bevis för att politikerna skulle förhålla sig till den offentliga debatten genom att endast upprepa mediernas vinkling av händelser. Således fann de, om än små, bevis för att det är medierna som indexerar de åsikter som finns inom makteliten och inte tvärtom.

Ytterligare en aspekt är att indexteorin i stort förutsätter att om medierna och den politiska eliten har samma åsikt så har den ena påverkat den andra (Zaller & Chiu, 2000:70). Det finns en möjlighet att detta är på grund av att alla inblandade aktörer inom politiken och medierna lever, och har blivit formade, av samma politiska kultur. Även om detta är en relevant poäng så finns det en mängd situationer där kulturen inte ger en tydlig riktning som aktörerna förhåller sig till. I detta avseende gjordes Zaller och Chiu skillnad på om nyhetshändelserna i deras studie hade utspelat sig under kalla kriget eller efter dess slut. Indexnormen var i detta fall starkare under kalla kriget på grund av en gemensam kulturell fiende, det vill säga kommunisterna. I de kriser som utspelat sig efter kalla krigets slut fann man att sambandet inte var lika högt (Zaller & Chiu, 2000:75f). Den största skillnaden mellan nyheterna under de två perioderna var att de extrema åsikterna var mer extrema när det gällde kommunismen, vilket även var fallet i makteliten, men att nyheter utan kommunistiska fiender uppvisade en större variation i åsikter. Åsikterna blev även mer ensidiga när det gällde kommunistiska fiender både i tidningen och inom makteliten. Således har tiden efter kalla krigets slut inneburit att även när makteliten har haft en relativt samstämmig syn så har mediernas nyheter varit mer balanserade och vinklingarna har varit mer självständiga när det inte funnits en gemensam fiende. Detta kan bero på att reportrar var mer rädda för att sticka ut och kritisera makten i en kontext med en gemensam fiende och litade mer på sina källor för tolkningar av händelser vilket gjorde att indexnormen var tydligare under dessa förutsättningar (Zaller & Chiu, 2000:80). Efter kalla kriget var journalister mindre rädda för att sticka ut och indexerade röster från ett bredare spektrum. Dessa resultat är dock små variationer i det stora hela men ändå värda att notera. Samma fenomen har observerats fler gånger genom historien. Initialt samlas nationen, i en amerikansk kontext, kring den patriotiska ideologin vilket påverkar medierna som oftast visar stöd för de beslut och aktioner som den politiska makten presenterar (Harp, Loke & Bachmann, 2010:470f). Journalistiken utmanar inte dessa policies. Det politiska klimatet påverkar hur journalisterna bevakar utrikespolitiken och att gå emot politiska och militära eliter i ett sådant läge blir allt för kostsamt för en medieorganisation. Alltmedan konflikten fortgår brukar dock motsättningar uppstå, både inom den politiska eliten och bland allmänheten. När konsensus minskar känner sig medierna bekvämare med att inkludera dessa meningsskiljaktigheter i sin nyhetsframställning då kostnaden för detta inte längre är lika hög.

I det andra Gulfkriget, på 00-talet, var detta också fallet. Intressant var att när väl kriget började kritiserats så följde detta indexnormen i stor utsträckning. Det var främst officiella elitkällor som fick plats och hördes. Den kritiska debatten kretsade alltjämt runt traditionella maktcentrum och makteliten dominerade även denna (Harp, Loke & Bachmann, 2010:473f). Allmänheten, både amerikansk och irakisk, tappade inflytande ju längre kriget fortskred och syntes mindre och mindre i nyheterna. Maktelitens representation var ungefär på samma nivå under hela kriget medan journalisterna själva blev en allt större del av de källor som kritiserade kriget ju mer konsensus kring det minskade med åren.

Kritiker har påpekat att indexnormen inte är någon mekaniskt bunden process och den kan inte förklara allt i en journalistisk arbetsprocess. Ett exempel är att vissa händelser givetvis indexeras utanför nationsgränserna och får en mer internationell prägel (Bennett, 2015:3). Althaus et al. (1996:418) argumenterar för att indexteorin bör breddas för att även inkludera internationella källor med makt som en del av den officiella debatten, då nationella källor inte alltid kan svara upp på mediernas behov av att presentera nyheter utifrån konflikt och balans. Den inhemska makten har en förmåga att hamna i centrum, då de kan sätta tolkningsramarna för ett problem, sätta agendan, samt definiera kriterierna för framgång, vilket är nog så viktigt och verkar påverka den politiska debatten mer än vad antalet källor gör. Detta var vad Althaus et al. (1996) fann när de studerade framställningen av den amerikanska bombningen av Libyen 1986 i New York Times. De fann att amerikanska elitkällor inte var dominerande, vilket går emot teorin. Det var istället internationella elitkällor som var dominerande. Därmed var det inte landets politiska elit som kontrollerade debatten sett till hur källorna var fördelade (Althaus et al., 1996:410f). Intressant var att även om de utländska källorna var fler än regeringskällorna överlag så var det ändå regeringskällorna som publicerades mer frekvent på framsidorna (Althaus et al., 1996:416). De gavs tyngd genom att lyftas fram på förstasidorna även om de var i numerärt underläge. Det var även så att den inhemska politiska eliten till stor del påverkade vad som var i fokus och timingen i mediedebatten. Merparten av bevakningen i tidningen var i direkt respons till de handlingar som den amerikanska regeringen utförde angående situationen i Libyen (Althaus et al., 1996:410f). Under den mest intensiva perioden av mediedebatten så var det regeringens linje om att först tillämpa sanktioner och om det misslyckades ta till militärt våld som tydligt dominerade medieinnehållet. Här var det tydligt att regeringens handlingar påverkade debattens fokus. När väl militärt våld sattes in handlade debatten i tidningen mer om vad som skulle ha gjorts i retrospekt än vad som borde göras. Det introducerades inte några alternativa förhållningssätt till krisen i tidningen, istället beskrevs fördelar och nackdelar med de policys som lagts fram av regeringen utifrån föreställningen att dessa var det enda sätten att lösa krisen på. När en policy debatterades i tidningen var det antingen "genomför den" eller "genomför den inte", sällan fanns det en debatt som föreslog "gör något annat". Detta kan vara en möjlig effekt av att medier ofta lyfter händelser där konflikt finns men konflikter behöver endast två sidor, inte ett flertal. På detta sätt förenklades den debatt som fanns i kongressen gällande krisen (Althaus et al., 1996:418). Det går att påstå att den allmänna debatten ofta är för kort och för sen för att fylla sitt syfte för allmänheten (Althaus et al., 1996:411).

Blumler (2015:429) menar att indexteorin behöver ses över med tanke på den utveckling som skett i samhället sedan dess formulering. Den politiska makten har blivit mindre tvåsidig och blivit utmanad av lobbying, intressegrupper etc. Dessa har stärkts i och med utvecklingen av internet där en större flora av politiska intressen kan uttryckas från allt fler aktörer. Många teorier inom medievetenskapen, inklusive indexteorin, har uppstått i en tid med en inkluderande och relativt välfungerande

offentlighet, vilket också gjorde att teorierna fungerade väl (Bennett & Pfetsch, 2018:243). När så de demokratiska förutsättningarna mellan medier, allmänheten och politiska institutioner ändras måste också vetenskapen och teorierna revideras (Bennet & Pfetsch, 2018:244). När det gäller indexteorin är en aspekt att journalistikens val och balans av källor, och deras roll, i nyhetsskapandet har blivit mer komplext. När politiska kommunikationssystem var mer sammanhängande kunde traditionell press bedöma maktbalanser mellan olika politiska aktörer, presentera deras åsikter proportionellt och därmed sätta agendor, värdera olika uppfattningar och därmed producera effekter (Bennett & Pretsch, 2018:248). Detta fungerar fortfarande till viss del för traditionella nyhetsorganisationer och de i allmänheten som fortfarande accepterar att pressen och politiska institutioner förmedlar en legitim verklighetsbild. Det är dock en ökande mängd av frågor där officiell information misslyckas med att nå ut till allmänheten i stor skala eller där alternativa källor, med tveksam trovärdighet, överröstar den officiella informationen. Ett exempel på detta var under 2016 då det utspelade sig en kontrovers över om Barrack Obama var född i USA eller inte i de traditionella medierna. Något som kom direkt från högerextrema kretsar på internet med få och tveksamma källor. Således underminerades gatekeeping, framing och indexteorierna i ett slag. Ett annat, även det från 2016, var när nyheter spreds om att invandrare sexuellt förgrep sig på kvinnor under svenska musikfestivaler. Något som spred sig inom landet men också till USA, Storbritannien och Tyskland. Här försvann officiella källor, eller rapporterades felaktigt, i nyhetsprocessen vilket bidrog till en missvisande nyhetsrapportering som var ämnad att spela på negativa åsikter om invandrare. Detta aktualiserar frågan om indexnormen fortfarande kan sägas vara relevant när de "traditionella" processerna som styr hur en nyhet blir till i viss mån satts ur spel?

4. Hypoteser

Med följande hypoteser ämnas indexteorins relevans för att mäta journalistikens autonomi att prövas.

H1a: *Upprinnelsen till nyhetsbevakningen av äldreomsorgen kretsar kring aktiviteter som sker i politiska institutioner.*

Denna hypotes riktar sig mot själva kärnan i indexteorin. Genom att medierna indexerar det som sker i den politiska eliten (Bennett, 1990:106) så kommer politiska aktiviteter, beslut eller uttalanden från officiella källor att vara upprinnelsen till en stor del av det material som behandlar äldreomsorgen i tidningarna. Applicerat på denna studie bör detta betyda att när äldreomsorgen får utrymme i den lokala pressen så är det politiska aktörer som ligger till grund för nyhetsartiklarna.

H1b: *När aktörer utanför nyhetsredaktionen får utrymme är det aktiviteter som sker i politiska institutioner som är upprinnelsen.*

Indexteorin säger även att medierna indexerar den "officiella" debatten inom den politiska eliten och att detta sätter gränserna och agendan för hur den allmänna debatten förs. De övriga aktörerna släpps in i debatten när de uttrycker åsikter som håller sig inom ramen som de politiska aktörerna definierat (Bennett, 1990:106). När det gäller äldreomsorgen i lokalpressen bör detta betyda att de texter som är insändare och debattartiklar även de bör ha sin upprinnelse i de politiska aktörerna vilket då indikerar att dessa skribenter håller sig till den politiska debatten.

H2: *Nyhetsbevakningen av äldreomsorgen kretsar kring politiska aktörer.*

När väl äldreomsorgen har hamnat på tidningarnas sidor kommer politiska aktörer vara de som till stor del figurerar och ges tyngd i den journalistiska framställningen. Bennett (1990:103) menar att journalistikens normer, vilka han försöker förklara med indexteorin, gör att framställningen i hög grad kommer att förlita sig på politiska aktörer. Dels på grund av att journalistiken, i mångt och mycket, bygger på att det finns någon att citera och dels för att det är de politiska aktörerna som har makt att påverka skeenden och frågor vilket gör dem relevanta (Althaus et al., 1996:412).

Detta betyder att den nyhetsframställning av äldreomsorgen som denna studie undersöker i stor utsträckning kommer att innehålla politiska aktörer. Oavsett vad eller hur äldreomsorgen diskuteras så kommer de politiska aktörerna dominera och andra röster kommer att få mindre utrymme. Det bör vara kring de officiella aktörerna som nyheterna oundvikligen kommer att kretsa.

H3: *Vid valet kommer omfånget av röster som indexerats att vara bredare.*

Tidigare forskning (Harp et al., 2017:475f) har visat att när officiella källor, och tillika allmänheten, har tydliga meningsskiljaktigheter rörande ett ämne tappar indexnormen i styrka. Ett exempel på ett sådant skeende är vid politiska val där en mängd ämnen debatteras av flertalet aktörer. Journalisterna blir i sådana situationer mer benägna att använda sig av källor bortom den politiska eliten vilket borgar för ett större spektrum av röster och åsikter. Den politiska eliten har i dessa fall fortfarande varit dominerande men eftersom debatten är bredare och större så blir även omfånget på röster som hörs vara bredare och större.

5. Metod

5.1 Kvantitativ innehållsanalys

Uppsatsen kommer att använda sig av kvantitativ innehållsanalys. Det är en metod som med fördel kan användas när undersökningen frågar i vilken utsträckning något förekommer, vilka skillnader och likheter som finns i medieinnehåll eller vilka samband som finns (Karlsson & Johansson, 2019:171). Just frekvenser och utrymme är den kvantitativa innehållsanalysens främsta krav på centralitet och viktighet. En sakfråga, aktör eller ett ämne som frekvent får utrymme i nyhetsrapporteringen är vanligtvis ett bevis på dess viktighet (Esaiasson et al., 2012:197). Metoden utgår från tanken att det manifesta innehållet, så som observerbara meningar och bilder, i exempelvis tidningsartiklar studeras så att de språkliga och formmässiga uttrycken kan kvantifieras till siffror. Det handlar i grunden om att kvantifiera tolkningar av innehållet. Således ges förutsättningar att göra statistiska bearbetningar, beskriva övergripande mönster och dra generella slutsatser. Detta möjliggör i sin tur att bearbeta stora volymer av innehåll, jämförelser över tid och mellan olika medier samt förutsättningar att generalisera resultaten till en större population (Karlsson & Johansson, 2019:172).

Metoden ställer höga krav på systematik och objektivitet när det material som ska analyseras samlas in. Det innebär att påverkan från den enskilde forskaren måste elimineras i så stor utsträckning som möjligt. En systematisk insamling utgår därmed ifrån att allt relevant material ska ha lika stor chans att komma med i undersökningen och utvärderas utefter samma definitioner och begrepp. Objektivitet inom kvantitativ innehållsanalys innebär att tolkningen av innehållet ska bli densamma oavsett vem det är som samlar in materialet (Karlsson och Johansson, 2019:172).

En nackdel med metoden kan vara förlusten av kontext. Att översättningen från text till siffror innebär att något fundamentalt försvinner. Texter kan inte reduceras till enbart räkning av det manifesta innehåll då de är producerade samt läses (och förstås) mot bakgrund av en större kontext (Karlsson & Johansson, 2019:172). Å andra sidan innebär en kvantitativ innehållsanalys att de innehållsliga enheterna först måste tolkas, så de kan placeras i rätt kategori, innan de kan räknas. Det måste finnas tolkningsregler för de olika variablerna för att senare kunna kvantifiera dem (Esaiasson et al., 2012:198). En annan brist som ofta påpekas hos den kvantitativa innehållsanalysen är att den går ut på att få fram en objektiv tolkning. Detta är svårt då människor tolkar texter olika. Motargumentet är att det ändå finns gemensamma kunskaper, referensramar och språk som därmed går att undersöka i medieinnehåll (Karlsson & Johansson, 2019:172f).

5.2 Urval

5.2.1 Valet av analysobjekt

Studien kommer att undersöka indexteorin genom att studera journalistiken i två svenska kommuner, en mindre och en större. Indexteorin har utvecklats i en kontext gällande stora skeenden såsom utrikespolitik och internationella väpnade konflikter och dess framställning i stora (inter)nationella nyhetsmedier, framförallt från USA. Genom att göra ett strategiskt urval av både kommun och ämne finns det en möjlighet att pröva indexteorin enligt principen om kritiska fall (Esaiasson et al., 2012:161,163). Det kritiska fallen kan delas upp i gynnsamma omständigheter och ogynnsamma omständigheter. Genom att undersöka fall från en ogynnsam kontext utsätts indexteorin för en hård

prövning vilket kan stärka dess giltighet och samtidigt möjliggöra för en generalisering till andra fall med mer gynnsamma omständigheter (Esaiasson et al., 2012:161ff).

Indexteorin är i stort ett försök att förklara beteenden hos de stora mediehusen som påverkar nyhetsagendan och sätter standarden för hur professionell journalistik bedrivs. Det är inte mer än logiskt att nyhetsorganisationer med en liten publik som är påverkade av ideologiska värderingar eller lokala upplevelser kommer att avvika från denna hypotes menar Bennett (1990:106f). Lawrence (1996) studie visar att indexnormen förekommer i en något mer lokal kontext, dock med amerikanska mått mätt, om än inte helt oreserverat. Debatten Lawrence undersökte utspelade sig inledningsvis i Los Angeles men spreds snabbt nationellt och fick stort utrymme i medierna och politiken i USA efter en enskild händelse. Således finns det belägg för att påstå att indexteorin när det gäller mindre politiskt "heta" ämnen såsom äldreomsorgen i en tydligare lokal kontext till stor del är utforskad. Bennett (1990:107) påpekar att det givetvis finns plats i nyhetsrapporteringen för andra debatter och röster i samhället än de som uttrycks av makteliten. Dock är det sällan dessa kommer till tals och allt som oftast sker det i form av protester, civil olydnad eller olagliga handlingar som ger ett negativt intryck av dessa röster. Denna beskrivning rymmer inte äldreomsorgen som i detta avseende inte är ett lika explosivt politiskt ämne. Protester, civil olydnad och olagliga handlingar är fenomen som sällan används för att rikta uppmärksamhet mot äldreomsorg. Speciellt inte på en lokal nivå.

Forskningen har tidigare proklamerat att det finns skillnader i lokaljournalistiken mellan mindre och större kommuner. I de små finns det nära relationer mellan redaktionerna/journalisterna och lokalpolitikerna och tjänstemän vilket påverkar bevakningen. I större kommuner finns det vanligtvis en mer professionell journalistkultur med mer specialiserade reportrar och mer resurser (Ekström et al., 2006:302). När det gäller kritisk granskning var dock fallet i undersökningen av Ekström et al (2006:302,304) i princip det omvända. De fann inga bevis för att det skulle finnas några större skillnader i hur tidningarna i små kontra stora kommuner, och då små kontra stora resurser, tog sig an denna aspekt av journalistiken. Därmed finns det delvis motstridig forskning om hur lokaljournalistiken fungerar vilket gör det lämpligt att välja en mindre och en större kommun att pröva indexteorin i. Teorin prövas på detta sätt inte enbart i en annan kontext utan också i en kontext där förutsättningarna både kan skilja men också spela mer eller mindre roll för det journalistiska hantverket.

5.2.2 Valda kommuner och tidningar

Kommunerna för undersökningen är valda av följande skäl:

1. Båda kommunerna har minst en tidningsredaktion

Att det finns minst en redaktion i kommunen innebär att det finns en lokalt producerad journalistik som berör just lokala frågor. Detta är en förutsättning för att utreda hur nyheter om äldreomsorgen i kommunen produceras och således till vilken grad indexnormen förekommer.

2. Båda kommunerna använder sig av lagen om valfrihetssystem

Kommunerna har valt att konkurrensutsätta välfärdstjänsterna enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) vilket betyder att det finns offentliga, privata och ideella utförare av äldreomsorgen i kommunerna. Således finns det liknande förutsättningar för journalistisk bevakning av äldreomsorgen.

3. Kommunerna är olika

Tack vare att kommunerna är av olika storlek går det att dra slutsatser om vart eventuella gränsdragningar av indexteorin går. Kommuner av olika storlekar ger även en dynamik i undersökningen och skulle kunna påvisa att vissa mönster eller tendenser gällande indexteorin är påtagliga i en kommun men inte i den andra.

Tidsperioden som är vald är hela året 2018. Detta på grund av att det är ett år nära i tiden som således kan fånga den nuvarande debatten samt att det skedde ett val under året, något som enligt Bennett (1990:107) har betydelse för indexteorin. Ett valår ger möjlighet att testa indexteorin under olika förutsättningar och äldreomsorgen bör ha diskuterats i ett sådant sammanhang.

För att utröna exakt hur många tidningar med en redaktion placerad i kommunerna det fanns under 2018 användes Göteborgs universitetsbiblioteks tjänst "Supersök", Kungliga bibliotekets tjänster "Nya Lundstedt" och "Svenska dagstidningar" samt Google. Sökningar gjordes på kommunernas namn och när en titel hittades kontrollerades det att den givit ut nummer under hela 2018. Sammanlagt fanns det fem tidningstitlar i de två kommunerna under 2018.

I den mindre kommunen finns det två tidningar där en utkommer en gång i veckan och en utkommer sex gånger i veckan och den sistnämnda får ses som den dominerande tidningen. Tidningen med en mer frekvent utgivningstakt har en centerpartistisk politisk tendens och den mindre frekventa har ingen uttalad politisk tendens. I den större kommunen finns det en dominerande tidning som ges ut sju gånger i veckan med en liberal politisk tendens. Därtill finns det två tidningar som utkommer en gång i veckan där den ena är opolitiskt bunden och den andra är centerpartistisk.

Hädanefter kommer kommunerna att benämnas som den större och mindre kommunen.

5.2.3 Analysenheter

Sammantaget har urvalet av analysenheter, i det här fallet tidningsartiklar, gjorts utifrån de fem tidningar som det ovanför har redogjorts för. Samtliga artiklar har hämtats från databasen Mediearkivet där följande sökord har använts med trunkering (*) vilket gör att ordets alla ändelser och olika sammansättningar tas tillvara på: äldreomsorg*, äldrevård*, äldreboende*, demensboende*, demensvård*, äldrevänlig*, trygghetsboende*, äldreförvaltning*, seniorboende*, omsorgsboende* och omvårdnadsboende*. Valen av sökord baserades initialt på uppskattningar om vilka ord som bäst skulle kunna fånga artiklar där äldreomsorgen berörs. Sökningar på relativt säkra ord som exempelvis "äldreomsorg", "äldrevård" och "äldreboende" gjordes i ett första steg. Därefter lästes en del av dessa artiklar igenom för att finna närliggande ord som ofta förekom i artiklarna om äldreomsorg. På detta sätt växte mängden sökord successivt.

Sökningen med de aktuella sökorden gav totalt 837 artiklar. Samtliga artiklar listades sedan efter artikelrubrik med det sökord som givit träff för varje artikel för att analysera om det fanns vissa sökord som gav mer eller mindre relevanta träffar. Det stod efter detta klart att det inte fanns anledning att utesluta något av sökorden då alla gav relevanta träffar gällande äldreomsorgen.

Utifrån dessa artiklar har ett manuellt urval skett för att få fram de artiklar som är relevanta för studien. Kriterierna för vilka artiklar som bedömts som relevanta är framtagna efter studiens hypoteser. Det har funnits två övergripande kriterier som styrkt bedömningen. För det första ska

artikeln säga något om äldreomsorgen. Det betyder att när äldreomsorgen nämns i förbifarten, vilket den ofta gör, har detta inte räknats som tillräckligt för att anses som en analysenhet. Ett (fiktivt) exempel på något sådant är citat i stil med "...satsningar på vård, skola och äldreomsorg...". I en sådan, eller liknande, kontext har inget specifikt om äldreomsorgen uttrycks och således har inget av substans egentligen sagts om den. En artikel behöver dock inte uteslutande handla om äldreomsorgen för att bedömas relevant men någon form av åsikt eller värdering rörande äldreomsorgen behöver vara närvarande. Det behöver, om än kort, sägas något av substans gällande äldreomsorgen. För det andra ska artikeln uppfylla ett av två geografiska kriterier. Den ska antingen beröra äldreomsorgen på kommunnivå eller på nationell nivå. Artiklar som rör äldreomsorgen i angränsande kommuner har således valts bort. Detta har gjorts för att säkerställa att de förutsättningar efter vilka kommunerna är utvalda fortsatt gäller samt att de slutgiltiga analysenheterna ska tjäna studiens syfte och hypoteser. Efter denna gallring av de 837 artiklarna valdes 220 som uppfyllde kriterierna ut för att kodas.

Analysenheterna har vid kodningen styckats upp i stycken. Rubrik, ingress, brödtext, bild(text) och faktaruta har kodats för sig. När det gäller brödtexten har även denna delats upp och kodats per stycke. De undersökta tidningarna hade alla en liknande utformning vilket föranledde beslutet att bedöma ett stycke som en bit text som skiljs från tidigare textdel med en tom rad eller genom ett indrag. Detta är något som Esaiasson et al. (2012:202) kallar för analytiska analysenheter. På detta sätt blir det möjligt att uppmäta frekvens men också utrymme. Frekvenser kan räknas om till utrymme genom att koda förekomsten av variablerna på en detaljrikare nivå. Det blir även möjligt att väga de olika delarna av analysenheten mot varandra (Esaiasson et al., 2012:202f). Exempelvis kan uppmärksamhet i rubriker, ingresser och bilder tolkas som mer betydelsefullt än att förekomma i brödtexten. Detta tillvägagångssätt gjorde att de 220 analysenheterna, i uppstyckad form, resulterade i 2338 kodade analysenheter.

5.3 Kodning och variabler

För att kunna mäta hur indexteorin tar sig uttryck i de utvalda tidningarna har kodningsprocessen förlitat sig på några grundläggande variabler. Dessa är upprinnelse, aktör och ämne. Kodschemat har styrts av hypoteserna och innehåller många fler variabler än de som redogörs för här. Dessa tre är dock de mest centrala operationella indikatorerna. Tillvägagångssättet med att dela upp en text i stycken har inneburit att endast de stycken som berör äldreomsorgen har fått ett variabelvärde. Detta betyder att om en text har styckats upp i femton stycken men endast tre av dem berör äldreomsorgen så är det endast dessa som en aktör eller ett ämne kan förekomma i. Om ett stycke handlar om äldreomsorgen så kan det i detta stycke finnas flera aktörer eller ämnen. Utöver att stycket, på något sätt, måste beröra äldreomsorgen för att det ska kodas så är kriteriet för att bli kodad som aktör att figurera i ett sådant stycke. Att figurera betyder i denna studie att aktören nämns, uttalar sig eller håller i pennan. Om en aktör figurerar i ett stycke som inte berör äldreomsorgen så har denna inte kodats. Detta för att för att fånga alla de röster, åsikter och ämnen som indexeras när det gäller äldreomsorgen och inget annat.

Upprinnelse har kodats på artikelnivå för att fånga vad det är som föranlett att texten har blivit skriven. Är det ett beslut, uttalande eller agerande från lokala officiella aktörer såsom kommunpolitiker eller tjänstemän? Är det en rapport från en myndighet? Har en intresseorganisation uttryckt oro eller kritik? Har anställda eller anhöriga inom äldreomsorgen slagit larm? Genom att undersöka i vilken utsträckning olika aktörer står för upprinnelsen av artiklarna bör det gå att fastslå vilka röster som indexeras när det gäller äldreomsorgens framställning i lokalpressen.

Aktör har kodats på styckenivå för att fånga i vilken utsträckning och var i texten en aktör ges utrymme. Genom att mäta hur stor andel av utrymmet, och vilken typ av utrymme, olika aktörer får bör det gå att fastslå till vilken grad nyhetsbevakningen indexerar olika röster och åsikter. Rubriker, ingresser, bilder och bildtexter är delar som lockar till läsning och ramar in skeenden eller problem. På detta vis ges det en extra tyngd att figurera i dessa delar. Aktör har kodats när en aktör på ett eller annat sätt uttryckligen figurerar i en textdel.

Ämne har även det kodats på styckenivå utefter de principer, och av de anledningar, som beskrivits gällande aktör. Genom att koda ämnen bör det gå att fastslå i vilken grad olika ämnen indexeras i tidningarna och på så sätt kan det bli möjligt att studera om debattens omfång ökar eller minskar.

5.4 Validitet

I alla studier är resultatvaliditet av stor vikt. För att uppnå god resultatvaliditet, att studien mäter det den satt sig för att mäta, måste några grundläggande kriterier vara på plats. Det måste finnas en frånvaro av systematiska fel, dvs god begreppsvaliditet. Reliabiliteten måste vara hög, dvs en frånvaro av slumpmässiga eller osystematiska fel (Esaiasson et al., 2012:63). De systematiska felen uppstår när studien går från en teoretisk nivå till en operationell nivå. Helt enkelt när mätverktygen utformas för att fånga det studien vill mäta. De teoretiska begreppen och de valda empiriska indikatorerna på dessa måste överensstämma (Esaiasson et al., 2012:57f). Reliabiliteten brister ofta genom slump- eller slarvfel under datainsamlingen och den efterföljande bearbetningen vilket gör att noggrannhet är ett krav när mätverktygen används (Esaiasson et al., 2012:63).

Med en ensam kodare, vilket är fallet i denna studie, kan det vara svårt att kontrollera för slump- eller slarvfel. För att motverka bristande reliabilitet och öka resultatvaliditeten har dock vissa åtgärder vidtagits. Dels har en koddagbok förts med anteckningar om val som gjorts och resonemang kring kodningen för att underlätta och hjälpa till vid tveksamma situationer. Därtill har ett fåtal artiklar kodats om efter att variabler tillkommit under arbetets gång. Detta gör att en viss grad av intrakodarreliabilitet uppnåtts (Esaiasson et al., 2012:64). Det ska dock understrykas att dessa åtgärder inte förmår att väga upp de brister som ett arbete utfört på egen hand kan drabbas av.

6. Resultat

I följande avsnitt kommer studiens resultat att redovisas. Resultatredovisningen kommer att ta avstamp i varje enskild hypotes.

Före hypotesernas redovisning kommer en övergripande tabell att redogöra för de grundläggande data som insamlades och har relevans för vidare analys. Genom att redovisa detta i inledningen av avsnittet undviks ett överflöd av tabeller och förklarande av grundförutsättningar vid varje hypotes. I tabell 6.1 nedan ges en överblick av det insamlade materialet i de båda kommunerna avseende varje enskild tidning. Antalet artiklar och typ av artikel redovisas först i antal. Därefter redovisas artikelns fokusområde, upprinnelse och vilka aktörer och ämnen som förekommer. Dessa redovisas som procentandel.

Tabell 6.1 Fördelning av artiklar, artikeltyp, fokus, upprinnelse, aktör och ämne i de fem undersökta tidningarna 2018 (Antal och procent)

	Större kommunen			Mindre kommunen		Totalt
	A	B	C	D	E	
Artiklar (antal)						
Q1	44	0	2	18	2	66
Q2	37	2	5	12	0	56
Q3	32	1	5	19	0	57
Q4	30	0	0	10	1	41
Antal artiklar	143	3	12	59	3	220
Artikeltyp (antal)						
Nyhet	76	3	9	33	3	124
Ledare	5	0	0	3	0	8
Insändare	45	0	1	10	0	56
Debatt	7	0	2	2	0	11
Krönika	1	0	0	1	0	2
Framsidedpuff	9	0	0	10	0	19
Antal artiklar	143	3	12	59	3	220
Fokus (procent)						
Lokalt	87	67	100	81	100	86
Nationellt	13	33	0	19	0	14
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal artiklar	143	3	12	59	3	220
Upprinnelse (procent)						
Ingen	1	0	0	5	0	2
Lokala officiella aktörer	50	33	58	63	100	55
Nationella officiella aktörer	2	0	0	0	0	1
Förening/organisation	4	33	33	3	0	6
Myndighet	6	0	0	3	0	5
Personal	4	0	0	0	0	3
Boende	3	0	0	0	0	2
Anhörig	9	0	0	3	0	7
Privatperson	7	0	0	2	0	5
Tidningen själv	1	0	0	3	0	2
Händelse utom kontroll för enskild aktör	1	0	0	3	0	2
Övrigt	10	33	8	14	0	11
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal artiklar	143	3	12	59	3	220
Aktör (procent)						
Politisk ledning	9	0	14	12	6	10
Politisk opposition	7	0	12	14	19	9
Administration	18	12	8	14	31	17
Myndighet	3	0	4	2	0	3
Chef	4	0	0	2	0	4
Personal	12	12	7	10	13	11
Boende	12	14	5	8	0	11
Anhörig	5	12	0	4	0	5
Utförare	11	16	11	11	0	11
Äldre	6	2	7	4	6	5
Intresseorganisation/Fack	3	2	21	3	0	4
Övriga	10	31	11	15	25	12
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal stycken	1775	51	73	762	16	2677
Ämne (procent)						
Organisering	3	0	6	9	0	4
Ekonomi	14	0	4	8	0	12
Politik	22	19	31	37	50	27
Kvalitet	20	14	14	6	0	16
Arbetsfördelning	12	0	14	9	50	11
Juridik	5	5	10	5	0	5
Övrigt	24	62	22	26	0	25
Summa procent	100	100	100	100	100	100
Antal stycken	1390	21	51	545	8	2015

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna artikeltyp, fokus, upprinnelse, aktör och ämne. Aktörerna chef, personal, boende, anhörig och utförare är respektive indexerade från underkategorierna offentlig, privat, ideell och ospecificerad.

Det är 220 artiklar totalt i de två kommunerna under 2018 som berört äldreomsorgen. Av dessa är merparten publicerade i den större kommunen där 158 relevanta artiklar undersökts. Samma siffra för den mindre kommunen är 62. Det är tydligt att det är en tidning i varje kommun som kan ses som dominerande. I den större kommunen är det tidningen benämnd som "A" och i den mindre tidningen "D". Dessa två står för merparten av de undersökta artiklarna i respektive kommun. Gällande vilket kvartal artiklarna är publicerade så finns det skillnader överlag samt mellan och inom kommunerna. Överlag är det kvartal ett som har flest artiklar publicerade om äldreomsorgen under 2018 om vi tar båda kommunerna i beaktning. Kvartal två och tre är snarlika och i kvartal fyra är det minst artiklar publicerade. Mellan kommunerna finns det skillnader i antal artiklar sett över året vilket inte är konstigt med tanke på deras olika storlekar.

Angående typen av artiklar i de två kommunerna så är nyhetsartiklar mest frekvent följt av insändare, framsidepuffar, debattartiklar, ledare och slutligen krönikor i fallande ordning. Det är nyhetsartiklar och insändare som tillsammans står för de största volymerna av undersökta artiklar då de är 180 till antalet. Krönikor som berör äldreomsorgen är försvinnande få då det endast finns två under året. Ledare och debattartiklar ligger på en lite högre nivå med 19 artiklar tillsammans och framsidepuff förekommer 19 gånger totalt sett. Artiklarna om äldreomsorgen i de två kommunerna har också ett stort kommunalt fokus. 86 procent av artiklarna har ett lokalt fokus och endast 14 procent har ett nationellt fokus. Här är skillnaderna mellan kommunerna försumbara.

Upprinnelse, dvs vad som föranlett att en artikel skrivs, avhandlas mer under avsnitt 6.1 där resultat kopplat till studiens första hypotes redovisas. Det som dock går att säga på ett övergripande plan är att det finns tydliga fördelningar av upprinnelse i artiklarna samt att det finns små skillnader mellan kommunerna gällande detta.

Det finns 2677 kodade stycken rörande äldreomsorgen där en eller flera aktörer figurerar. Aktörerna chef, personal, boende, anhörig och utförare är alla ett index skapade av underkategorier. Dessa underkategorier var kopplat till den regi äldreomsorgen bedrivs i och var följaktligen offentlig, privat eller ideell. Även en ospecificerad kategori fanns med för varje huvudkategori. Denna distinktion tjänade inget större syfte inom ramen för de hypoteser som analyseras längre ned men kommer att bidra till det forskningsprojekt under vilket denna uppsats är skriven. Gällande aktörer så finns det en stor variation i vilken typ av aktörer som figurerar. Samtliga kategorier är representerade, om än i varierande utsträckning. Kategorin övrigt är relativt stor och innehåller bland annat IT-chefer, byggföretag, fastighetsägare, företagare, volontärer, universitet, väktare, poliser m.m. Ett tecken på äldreomsorgens omfattning då många övriga aktörer berörs av den. Ingen av dessa övriga har dock ackumulerats till en större mängd som varit relevant att lyfta ur kategorin och skapa en egen. Mer om aktörerna avhandlas under hypotes två i avsnitt 6.2.

Gällande de ämnen som figurerar i stycken rörande äldreomsorgen går det på ett översiktligt plan att utläsa att de dominerande tidningarna i de båda kommunerna har en större variation gällande vilka ämnen som tas upp gällande äldreomsorgen. De andra tidningarna har få artiklar sett över året vilket hindrar en stor variation av ämnen. Även här är kategorin relativt stor och innehåller utbildning, medicinering, språkproblem m.m. Det ämne som förekommer mest är politik vilket återfinns i 27 procent av de stycken som berör något ämne. Övrigt förekommer i 25 procent av styckena. Kvaliteten på äldreomsorgen förekommer i 16 procent, ekonomi i 12 procent, juridik i 5 procent och slutligen organisering i 4 procent av de kodade styckena.

6.1 Hypotes 1

6.1.1 Hypotes 1a

Upprinnelsen till nyhetsbevakningen av äldreomsorgen kretsar kring aktiviteter som sker i politiska institutioner.

Den första hypotesens första del berör det som till stor del kan betraktas som indexteorins kärna, att nyhetsmedierna indexerar det som sker i den politiska eliten. I denna studie betyder detta att när väl äldreomsorgen får utrymme i de tidningar som finns i de undersökta kommunerna så är det politiska aktörer som ligger till grund för dessa. Nedan redovisas de studerade artiklarnas upprinnelse, dvs vad som föranlett att artikeln skrivits, i de två kommunerna i tabell 6.2.

Tabell 6.2 Artikelupprinnelse i de två undersökta kommunerna under 2018 (procent)

	Större kommunen	Mindre kommunen	Totalt
Ingen	1	5	2
Lokala officiella aktörer	51	65	55
Nationella officiella aktörer	2	0	1
Förening/Organisation	7	3	6
Myndighet	5	3	5
Personal	4	0	3
Boende	3	0	2
Anhörig	8	3	7
Privatperson	6	2	5
Tidningen själv	1	3	2
Händelse utom kontroll för enskild aktör	1	3	2
Övrigt	10	13	11
Summa	100	100	100
Antal artiklar	158	62	220

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna "upprinnelse" och "tidning". Större kommunen och Mindre kommunen är ett index av variabeln "tidning". Variabeln "upprinnelse" indikerar vad som föranlett att artikeln har skrivits.

Resultatet visar här att lite över hälften (55%) av de undersökta artiklarna i de båda kommunerna har lokala officiella aktörer som upprinnelse. Detta gör att lokala officiella aktörer sticker ut då det är ett långt gap ned till den upprinnelse som är näst mest frekvent, kategorin övrigt. Resterande kategorier ligger inom ett spann mellan 1 till 11 procent. När det gäller skillnader mellan de två kommunerna går det att se en större variation i upprinnelse i den större kommunen. Här finns fler upprinnelser till att artiklar om äldreomsorgen skrivits. I den mindre kommunen har personal, boende och nationella aktörer inte föranlett någon artikel om äldreomsorgen. Inom de kategorier som rör sig nära äldreomsorgen, dvs personal, boende och anhörig finner vi skillnader mellan de två kommunerna. Dock är den största skillnaden till vilken grad de lokala officiella aktörerna står för upprinnelsen. I den större kommunen är det i nästan hälften av artiklarna och i den mindre kommunen är det knappt två tredjedelar av artiklarna.

6.1.2 Hypotes 1b

När aktörer utanför nyhetsredaktionen får utrymme är det aktiviteter som sker i politiska institutioner som är upprinnelsen.

Den första hypotesens andra del berör i vilken mån nyhetsmediernas indexering av den officiella debatten, som sker bland de politiska aktörerna, bestämmer omfånget på den offentliga debatten. När aktörer utöver den politiska eliten ges utrymme så är det först när de håller sig inom detta omfång satt av den politiska eliten som indexerats av nyhetsmedierna. Gällande denna studie skulle detta betyda att i de nyhetsartiklar som inte är producerade av journalister (insändare och debattartiklar) även de bör ha sin upprinnelse i de politiska aktörerna. Detta skulle ge en indikation på att dessa skribenter håller sig inom det omfång satt av den politiska debatten. I tabell 6.3 redovisas de studerade artiklarnas upprinnelse i de två kommunerna utefter artikeltyp.

Tabell 6.3 Artikelupprinnelse i de två undersökta kommunerna under 2018 fördelat på artikeltyp (procent)

	Större kommunen						Totalt
	Nyhet	Ledare	Insändare	Debatt	Krönika	Framsideduff	
Ingen	2	0	0	0	0	0	1
Lokala officiella aktörer	50	80	41	78	0	67	51
Nationella officiella aktörer	3	0	0	0	0	0	2
Förening/Organisation	9	0	4	11	0	0	7
Myndighet	7	0	0	11	0	11	5
Personal	5	0	2	0	0	11	4
Boende	5	0	2	0	0	0	3
Anhörig	5	0	20	0	0	0	8
Privatperson	1	0	20	0	0	0	6
Tidningen	1	0	0	0	100	0	1
Händelse utom kontroll för enskild aktör	2	0	0	0	0	0	1
Övrigt	10	20	11	0	0	11	10
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Antal artiklar	88	5	46	9	1	9	158

	Mindre kommunen						Totalt
	Nyhet	Ledare	Insändare	Debatt	Krönika	Framsideduff	
Ingen	0	67	10	0	0	0	4
Lokala officiella aktörer	61	33	70	50	100	80	43
Nationella officiella aktörer	0	0	0	0	0	0	0
Förening/Organisation	6	0	0	0	0	0	2
Myndighet	6	0	0	0	0	0	2
Personal	0	0	0	0	0	0	0
Boende	0	0	0	0	0	0	0
Anhörig	3	0	10	0	0	0	2
Privatperson	3	0	0	0	0	0	1
Tidningen	3	0	10	0	0	0	2
Händelse utom kontroll för enskild aktör	6	0	0	0	0	0	2
Övrigt	14	0	0	50	0	20	9
Summa	100	100	100	100	100	100	100
Antal artiklar	36	3	10	2	1	10	62

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna "upprinnelse", "artikeltyp" och "tidning". Variabeln "upprinnelse" indikerar vad som föranlett att artikeln har skrivits. Större kommunen och Mindre kommunen är ett index av variabeln "tidning".

I den större kommunen är det 41 procent av insändarna och 78 procent av debattartiklarna har lokala officiella aktörer som upprinnelse. I den mindre kommunen har 70 procent av insändarna och 50 procent av debattartiklarna lokala officiella aktörer som upprinnelse. Precis som på den övergripande

nivån går det att se en större spridning av upprinnelser i den större kommunen än i den mindre även när endast insändare och debattartiklarna studeras. Återigen finns det en skillnad mellan kommunerna gällande artiklar som har kategorier som rör sig nära äldreomsorgen som upprinnelse. Personal, boende, anhörig och i viss mån förening/organisation (exempelvis pensionärsföreningar) rör sig alla inom, eller nära, äldreomsorgen. Dessa har föranlett en viss del av insändarna och debattartiklarna i den större kommunen, men i väldigt liten utsträckning i den mindre kommunen. Övergripande finns det ett tydligt mönster gällande upprinnelsen av insändare och debattartiklar i de båda kommunerna och det är att lokala officiella aktörer sticker ut.

6.2 Hypotes 2

Nyhetsbevakningen av äldreomsorgen kretsar kring politiska aktörer.

Den andra hypotesen bygger på den aspekt av indexnormen som tidigare visat att nyhetsframställningar till stor del bygger på politiska aktörer. Det är dessa som främst ges utrymme på grund av indexnormen. För denna studie betyder det att när äldreomsorgen får uppmärksamhet så kommer nyhetsartiklarna i stor utsträckning innehålla politiska aktörer. Det bör vara kring dessa som nyheterna kretsar kring. I tabell 6.4 redovisas hur stor andel av utrymmet, dvs de kodade styckena, en aktör förekommer när det handlar om äldreomsorgen. Genom att undersöka i hur stor andel av styckena de olika aktörerna figurerar bör det gå att analysera vilka aktörer som ges utrymme när det kommer till äldreomsorgen i lokalpressen i de två kommunerna.

Tabell 6.4 Förekomst av aktörer i kodade stycken i undersökta kommuner 2018 (procent)

	Större kommunen	Mindre kommunen	Summa
Politiska aktörer	33	41	35
Myndighet	3	2	3
Chef	4	2	4
Personal	12	10	11
Boende	12	8	11
Anhörig	5	4	5
Utförare	11	11	11
Äldre	6	4	5
Intresseorganisation/Fack	4	3	4
Övriga	10	15	12
Summa	100	100	100
Antal stycken	1899	778	2677

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna "aktör" och "tidning". Aktörerna chef, personal, boende, anhörig och utförare är respektive indexerade från underkategorierna offentlig, privat, ideell och ospecificerad. Större kommunen och Mindre kommunen är ett index av variabeln "tidning". Politiska aktörer är ett index av variablerna "politisk ledning", "politisk opposition" och "administration".

Tabellen visar att politiska aktörer figurerar i ca en tredjedel av den text som handlar om äldreomsorgen i de undersökta kommunernas lokalpress. Politiska aktörer får med andra ord en stor del av utrymmet eller uppmärksamheten när det gäller äldreomsorgen. De aktörer som figurerar näst mest är personal, boende och utförare som alla får 11 procent av utrymmet. Det är dock bara ca en

tredjedel av det utrymme som de politiska aktörerna ges. Kategorin övriga innehåller en mängd olika aktörer som på ett eller annat sätt agerar inom äldreomsorgen. Dessa får 12 procent av utrymmet totalt sett. Med hänsyn till hypotesen går det att se de politiska aktörerna som dominerande men slås de aktörer som rör sig inom äldreomsorgen ihop, dvs chef, personal, boende och anhörig, så får dessa 31 procent av utrymmet. Läggs utförare till så landar siffran på 42 procent. Mer om detta i sammanfattningen av hypoteserna och analysen.

I övrigt finns det återigen noterbara skillnader mellan lokalpressen i de två kommunerna. Det finns en spridning av aktörer som ser relativt jämn ut när kommunerna jämförs men i den mindre figurerar de politiska aktörerna i en större andel av styckena som berör äldreomsorgen. I den större kommunen ges de politiska aktörerna 33 procent av utrymmet medan de får 44 procent av utrymmet i den mindre kommunen. Detta är på bekostnad av övriga aktörer som nästan samtliga ges en mindre andel än i den större kommunen.

För att försöka nyansera bilden av utrymme konstruerades ett uppmärksamhetsindex. Detta består av artikeldelarna rubrik, ingress, bild(text) och faktaruta. Dessa delar är väl synliga och lockar till läsning och sammanfattar ofta vad artikeln handlar om. De ramar in vad artikeln handlar om och täcker det viktigaste. Därmed går det att påstå att genom att figurera i någon av dessa delar ges en aktör extra tyngd eller tydligare uppmärksamhet. I tabell 6.5 nedan redovisas hur stor andel av utrymmet de olika aktörerna ges när utrymmet delats upp efter den konstruerade uppmärksamhetsindexet. Hög uppmärksamhet består av rubrik, ingress, bild(text) och faktaruta. Låg uppmärksamhet är brödtext.

Tabell 6.5 Förekomst av aktörer per artikeldel i kodade stycken i undersökta kommuner 2018 (procent)

	Större kommunen		Mindre kommunen		Totalt
	Hög uppmärksamhet	Låg uppmärksamhet	Hög uppmärksamhet	Låg uppmärksamhet	
Politiska aktörer	26	35	41	41	35
Myndighet	5	3	1	3	3
Chef	1	5	1	3	4
Personal	9	12	9	11	11
Boende	14	12	7	8	11
Anhörig	4	5	2	4	5
Utförare	17	9	20	8	11
Äldre	10	5	4	4	5
Intresseorganisation/Fack	2	4	3	3	4
Övriga	12	10	12	16	12
Summa	100	100	100	100	100
Antal stycken	359	1540	164	614	2677

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna "aktör" och "tidning". Aktörerna chef, personal, boende, anhörig och utförare är respektive indexerade från underkategorierna offentlig, privat, ideell och ospecificerad. Större kommunen och Mindre kommunen är ett index av variabeln "tidning". Politiska aktörer är ett index av variablerna "politisk ledning", "politisk opposition" och "administration". Hög uppmärksamhet är ett index av variablerna "rubrik", "ingress", "faktaruta" och "bild(text)". Låg uppmärksamhet består av variabeln "brödtext".

I de delar av artiklarna som ger hög uppmärksamhet figurerar de politiska aktörerna i större utsträckning än någon annan aktör. I den större kommunen får de politiska aktörerna ca en fjärdedel

(26%) av utrymmet i de artikeldelar som ger hög uppmärksamhet. I den mindre kommunen är andelen högre. Där figurerar de politiska aktörerna i 41 procent av artikeldelarna som ger hög uppmärksamhet. Utförare, boende, övriga aktörer, äldre och personal får nämnvärt utrymme i de delar som ger hög uppmärksamhet men ingen når upp till de politiska aktörernas nivå. I den mindre kommunen får utförare en femtedel (20%) av utrymmet som ger hög uppmärksamhet vilket ändå är hälften av vad de politiska aktörerna får. Andelen i de stycken som ligger i brödtext (låg uppmärksamhet) ligger väldigt nära hur det såg ut i de båda kommunerna totalt i tabell 6.4. Detta är av förklarliga skäl då brödtext utgör den största delen av artiklarna. Sammanfattningsvis sprids uppmärksamheten ut en aning mer i de delar som ger hög uppmärksamhet i den större kommunen. I den mindre kommunen minskar de flesta aktörer till förmån för de politiska aktörerna. Dock är detta väldigt små tendenser.

6.3 Hypotes 3

Vid valet kommer omfånget av röster som indexerats att vara bredare.

Den tredje hypotesen berör det som enligt tidigare studier (Harp et al., 2017; Bennet, 1990) gör att indexnormen sätts ur spel och ett bredare omfång av röster, åsikter och ämnen indexerats. Detta fenomen är politiska val. Bennett (1990:107) menar att ett sådant har sin egen logik och att de villkor som exempelvis Harp et al. (2017) har funnit breddar omfånget på debatten finns inbyggt i ett val. När en skeende pågår över längre tid och samtidigt innefattar många olika åsikter bland den politiska eliten så kommer politiska aktörer inte indexerats i samma tydliga grad. Debatten kommer att öppnas upp. För denna studies första del av hypotes tre innebär det att vid valet bör de aktörer som ges utrymme vara större än övriga perioder under året. I tabell 6.6 är aktörernas förekomst i lokalpressen i de två kommunerna uppdelat efter kvartal. Riksdags-, landstings- och kommunalval genomfördes den 9 september 2018, vilket då blir i kvartal 3.

Tabell 6.6 Förekomst av aktörer i kodade stycken per kvartal i de undersökta kommunerna 2018 (procent)

	Större kommunen				Mindre kommunen				Totalt
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
Politiska aktörer	33	31	38	29	37	32	44	53	35
Myndighet	4	4	3	2	4	5	0	0	3
Chef	4	4	4	4	2	5	2	0	4
Personal	12	13	12	8	14	8	12	0	11
Boende	13	13	11	9	8	9	8	2	11
Anhörig	2	7	7	3	2	2	8	0	5
Utförare	14	10	8	10	9	13	4	31	11
Äldre	5	6	8	4	0	6	7	3	5
Intresseorganisation/Fack	4	2	5	4	6	2	2	0	4
Övriga	7	10	3	27	18	18	12	11	12
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Antal stycken	601	394	551	353	252	132	297	97	2677

Kommentar: Tabellen bygger på variablerna "aktör" och "tidning". Aktörerna chef, personal, boende, anhörig och utförare är respektive indexerade från underkategorierna offentlig, privat, ideell och ospecificerad. Större kommunen och Mindre kommunen är ett index av variabeln "tidning". Politiska aktörer är ett index av variablerna "politisk ledning", "politisk opposition" och "administration".

Vad som går att utläsa av denna tabell är att i den större kommunen är det en relativt jämn fördelning sett till hur ofta de olika aktörerna figurerar under året. De politiska aktörerna är ohotat störst under alla fyra kvartal och skillnaden mellan det kvartal där de får minst andel (Q2, 31%) och högst andel (Q3, 38%) är endast 7 procent. Noterbart är att antalet stycken som nämner äldreomsorg är högre i kvartal ett och tre och lägre i kvartal två och fyra. Den totala mängden uppmärksamhet ökade vid kvartal tre vid valet jämfört med de två närliggande kvartalen men fördelningen av andelen uppmärksamhet ändrade sig väldigt lite.

Även i den mindre kommunen hade de politiska aktörerna den största andelen av uppmärksamheten i samtliga kvartal men här varierade detta i större utsträckning. I kvartal 2, där andelen var lägst, figurerade de politiska aktörerna i 32 procent av styckena. I kvartal fyra, där andelen var högst, figurerade de i 53 procent av styckena. I den mindre kommunen är det en större variation mellan kvartalen sett till förekomsten av de olika aktörerna. Andelen som varje aktör ges fluktuerar mer över året jämfört med den större kommunen. Den tydligaste konstanten är att de politiska aktörerna figurerar i högre utsträckning än övriga. Den mindre kommunen har flest artiklar i kvartal ett och tre, precis som i den större kommunen.

7. Avslutning

7.1 Analys

I vilken utsträckning stämde studiens resultat med de uppställda hypoteserna? Den första hypotesens första del påstod att upprinnelsen till nyhetsbevakningen av äldreomsorgen kretsar kring aktiviteter som sker i politiska institutioner. Resultatet visar att lokala officiella aktörer stod för totalt 55 procent av upprinnelsen till artiklarna i de båda kommunerna. Näst efter denna kategori återfinns kategorin övrigt med blotta tio procent. En stor skillnad med andra ord. När kommunerna granskas var för sig visar resultatet att det är hälften av artiklarna i den större kommunen och ca en tredjedel av artiklarna i den mindre kommunen som har de lokala officiella aktörerna som upprinnelse. Därtill återfanns en större variation av upprinnelser i den större kommunen än i den mindre. Resultat är i linje med indexteorin som säger att nyhetsmedier i stor utsträckning baserar sin rapportering utefter den politiska eliten (Bennett, 1990:106). Detta hör ihop med att journalistiken, i mångt och mycket, bygger på att det finns någon att citera (Zaller & Chiu, 2000:62). I relation till den lokala journalistiken är detta påtagligt då redaktioner med små resurser är i behov av snabba och lättproducerade nyheter, vilket de lokala officiella aktörerna kan erbjuda (Nygren, 1999:213f).

Utifrån resultatet går det att påstå att teorin, i detta fall, fått stöd. Den lokala journalistiken baserar sin framställning av äldreomsorgen på aktiviteter som sker i de politiska institutionerna. Det betyder att när äldreomsorgen får utrymme i tidningarna så är det för att de lokala politiska aktörerna har, på ett eller annat sätt, berört äldreomsorgen. Med andra ord uppstår inte nyheter om äldreomsorgen, generellt sett, i äldreomsorgen. Inte heller uppstår de för att journalistiken vill bevaka äldreomsorgen, utan för att den får äldreomsorgen till givs. Den skillnad som finns mellan kommunerna kan möjligtvis förklaras av att det är en större och en mindre redaktion och att de därmed kan ha olika förutsättningar och resurser. De mindre redaktionerna förlitar sig möjligen mer på de politiska institutionerna då dessa erbjuder lättproducerade nyheter. Samtidigt kan den mindre variationen i upprinnelser och den stora andelen lokala officiella aktörer ha att göra med att den mindre kommunen är just mindre. Det händer inte lika mycket där som i en större kommun.

Del två av den första hypotesen påstod att när aktörer utanför nyhetsredaktionen får utrymme är det aktiviteter som sker i politiska institutioner som är upprinnelsen. Resultaten visade att i tidningarna i den större kommunen hade 41 procent av insändarna och 78 procent av debattartiklarna lokala officiella aktörer som upprinnelse. I den mindre kommunen var motsvarande siffror 70 procent och 50 procent. Det ska dock noteras att i den mindre kommunen var antalet debattartiklar endast två. Indexteorin säger att när aktörer utöver den politiska eliten ges utrymme så är det först när de håller sig inom det omfång satt av den politiska elitens debatt (Bennett, 1990:106). Debatten i medierna är således bunden till dessa grändragningar och utökas inte förrän den politiska debatten gjort det först (Althaus et al., 1996:408). Då upprinnelsen i artikeltyperna skrivna av andra än journalister i stor utsträckning har lokala officiella aktörer som upprinnelse pekar detta på att de har sin grund i, och då håller sig inom, den politiska elitens debatt som har indexerats av tidningarna och presenterats för läsarna. Detta bekräftar hypotesen och följer indexteorin. Hade upprinnelsen istället varit fördelad bredare eller på ett annat sätt hade det gått att tolka som att skribenter fritt kan välja på vilket sätt de skriver om äldreomsorgen. De hade inte behövt hålla sig inom det satta omfånget.

Studios andra hypotes påstod att nyhetsbevakningen av äldreomsorgen kretsar kring politiska aktörer. Det betyder att när äldreomsorgen får uppmärksamhet så kommer nyhetsartiklarna kretsa kring

politiska aktörer. Här visade resultaten att de politiska aktörerna figurerar i 33 procent av de artikelstycken som berör äldreomsorgen i den större kommunens tidningar och 41 procent i den mindre kommunens tidningar. Det skapade uppmärksamhetsindexet visade även det att de politiska aktörerna fick en väldigt snarlik andel av utrymmet i de delar som ger hög uppmärksamhet (rubriker, ingresser, bild(texter) och faktarutor). Här figurerade de politiska aktörerna med 26 procent i den större kommunen och 41 procent i den mindre. Överlag skiljde sig utrymmet i dessa delar inte på något betydande sätt mot det totala utrymmet. De flesta aktörernas andel totalt stämde bra överens med den andel de fick i delarna med hög uppmärksamhet. Att det är bekvämt för journalister att bygga sina nyheter på sina inarbetade politiska källor är en av grundpelarna i indexteorin och Bennet menar på att detta marginaliserar allmänhetens åsikter i nyheter och att synsätt som inte uttrycks av de politiska aktörerna systematiskt utesluts (1990:103,124). Överlag går det att se att de politiska aktörerna figurerar mest i tidningarna när det gäller äldreomsorgen och att detta kan bekräfta indexteorin. Här kan det dock finnas anledning att nyansera och fundera över hur resultatet ska tolkas. Med den större kommunen som exempel så är det, som enskild aktör, en stor andel för de politiska aktörerna att figurera i en tredjedel av utrymmet som handlar om äldreomsorgen. När närmsta aktör endast får en tredjedel av uppmärksamheten som de politiska aktörerna får finns det betydliga skillnader. Men om andelen för chefer, personal, boende och anhöriga som är de som rör sig inom äldreomsorgen läggs ihop så hamnar även dessa på 33 procent. Det skulle kunna ses som att politiska aktörer och de inom äldreomsorgen figurerar i samma utsträckning i tidningarna i den större kommunen. Ett sådant synsätt belyser möjligtvis att journalistikens ambition att vara objektiv är lika stark som indexnormen. I den mindre kommunen var inte denna tankegång möjlig då de politiska aktörerna figurerade mer än de inom äldreomsorgen både gällande totalt utrymme och de delar med hög uppmärksamhet. Slutligen kan det vara värt att knyta an till Althaus et al (1996:410f) som i sin studie fann att de politiska aktörerna kunde vara i underläge mot de andra inblandade aktörerna men att de politiska aktörerna ändå figurerade mer frekvent på framsidor. Här lades inte enskilda aktörer ihop till en kollektiv helhet vilket kan ge en fingervisning om hur tidigare studier värderat utrymme. På liknande sätt skulle indexet för hög uppmärksamhet kunna värderas som en värdemätare på en enskild aktörs viktighet i denna studie, vilket hade visat att de politiska aktörerna får mer utrymme. Blandas framsidor in i ekvationen i denna studie går det att vända sig till tabell 6.3 och konstatera att när äldreomsorgen får utrymme på tidningarnas framsidor så figurerar de politiska aktörerna på dessa i 67 procent av fallen i den större kommunen och i 80 procent av fallen i den mindre.

Den tredje hypotesens påstod att vid valet kommer omfånget av röster som indexerats att vara bredare. Detta fångades i denna studie genom att se hur fördelningen av aktörer såg ut i varje kvartal. Valet ägde rum i det tredje kvartalet. Här visade resultatet på ett liknande fenomen i båda kommunernas tidningar. Mängden uppmärksamhet äldreomsorgen fick var som högst i kvartal ett och tre. Detta med en tydlig skillnad mot kvartal två och fyra. Det går därmed att slå fast att äldreomsorgen uppmärksammas mer när det närmar sig ett val då välfärden vanligtvis brukar få uppmärksamhet. Någonstans är detta också ett resultat gällande indexteorin som skvallrar om att det är först när äldreomsorgen blir politiskt relevant som den uppmärksammas i tidningarna. Om det är på grund av att politikerna tar upp äldreomsorgen eller att journalisterna ställer frågor om den är dock oklart. Tidigare studier har visat att det är mest sannolikt att det är de politiska aktörerna som styr (Zaller & Chiu, 2000:68f). Att kvartal ett ligger på samma nivå av uppmärksamhet gällande äldreomsorgen som kvartal tre är oklart. En tanke kan vara att det är då ett valår sparkas igång vilket i sig genererar mer artiklar om välfärden. Vidare visade resultatet att de politiska aktörerna figurerade mest frekvent i alla kvartal i båda kommunerna. I det tredje kvartalet ökade de politiska aktörernas andel av

uppmärksamheten jämför med de två tidigare kvartalen. I den större kommunen var det kvartal tre som de politiska aktörerna fick mest uppmärksamhet och i den mindre kommunen var det i kvartal fyra. Kvartal tre var dock det kvartalet men näst mest uppmärksamhet för de politiska aktörerna. Alla andra aktörers uppmärksamhet höll sig överlag på en relativt jämn nivå över alla kvartal.

Indexteorin är enligt Bennett (1990:107) mer avsedd för den vardagliga journalistiken än den som uppstår vid speciella händelser såsom ett val som har sina egna normativa arbetssätt. Vid ett val ges ofta medborgarnas röst mer utrymme och tyngd vilket breddar omfånget av röster tillfälligt. Bennett påstår även att omfånget av röster som hörs beror på vilket ämne det gäller. Omfånget minskar när större frågor som utrikespolitik behandlas och ökar när mindre frågor som privatekonomi behandlas. Detta skulle kunna bero på att omfånget på debatten varierar vilket också gör att omfånget av röster som släpps in av journalisterna även det varierar. Resultaten skiljer sig mot Bennetts tankar om hur indexteorin fungerar vid ett val. Samtidigt bekräftas teorin som helhet. Till antalet blir det fler röster som får höras då debatten blir större vilket gör att det kan hävdas att omfånget ökar. Men det intressanta med resultatet i denna studie är att indexnormen under valet blir mer påtaglig. Istället för att andelen uppmärksamhet som de olika aktörerna får sprids ut, vilket hade talat för att ett större omfång av röster får höras, så blir det ingen förändring eller ett smalare omfång. De politiska aktörerna får en större andel av uppmärksamheten på bekostnad av någon eller några av de andra aktörerna. Tvärtom Bennets tankar om ett större omfång av röster vid ett val så blir det, gällande äldreomsorgen, ett mindre omfång av röster. Indexteorin står sig i detta fall även vid ett val. Detta resultat skulle också indikera att äldreomsorgen är en stor fråga vilket gör att omfånget på debatten minskar. I sådant fall trumfar indexteorins logik den logik som bör infinna sig vid ett val. Omfånget minskar då det borde öka.

7.2 Diskussion

Denna studie har sina förtjänster och brister. Här kommer en diskussion om studiens möjliga brister att följa. Till att börja med är det nödvändigt att nämna storleken på urvalet. Det är få tidningar som undersökts. Det skulle även gå att hävda att det är få kommuner som undersökts. Genom att göra en studie som inkluderar fler kommuner hade fler tidningar, som producerar en nämnvärd mängd artiklar, kunnat undersökas. I denna studie undersöktes en stor och en liten kommun men för att få ett mer pålitligt resultat hade det kanske varit önskvärt att undersöka flera av detta slag men även mellanstora kommuner. På samma tema är de undersökta analysenheterna få. Detta gör resultatet mindre pålitligt då kvantitativ metod kräver just kvantitet. Hade en större mängd artiklar undersökts hade resultatet blivit mer rättvisande. Denna studie sträckte sig över ett år och mängden relevanta artiklar (220 st) går ej att påverka men om fler år använts hade resultaten möjligtvis blivit ett annat. Mängden artiklar är dock ett resultat i sig. Det är i den här utsträckningen äldreomsorgen får utrymme i lokalpressen. Som en jämförelse går det att söka på sjukvård* i samma tidningar under samma period och då få 1102 träffar. Likaså ger en sökning på melodifestival* 426 träffar. Det säger också något.

Att det undersökta året är ett valår är också en faktor att ta hänsyn till. Ett valår gör att medierapporteringen skiljer sig mot ett vanligt år. Det är andra medieprocesser och att addera ytterligare ett år, där ett val inte ägt rum, hade kunnat ge ett mer rättvisande resultat. Ett valår påverkar också en undersökning som ägnar sig åt ett ämne som ingår i välfärden. Att det är just endast ett ämne som undersökts är också en aspekt att ta hänsyn till. Hade ett annat ämne gett ett annat resultat? Är det möjligt att äldreomsorgen har vissa premisser inbyggda som gör att resultatet blev som det blev?

Rörande arbetsprocessen så finns det även här aspekter att beakta. Mest relevant är det att notera att det har varit en ensam kodare. Med detta kommer en sårbarhet för slump- och slarvfel som är svårt att värja sig mot. Ett visst mått av intrakodareliabilitet går att uppnå men det hade varit mer förtjänstfullt att jämföra kodningen med en annan kodare. Formuleringen av kodschemat är även det en faktor att ta hänsyn till. Lyckas det fånga det som det satt sig för att fånga. Förhoppningsvis är så fallet men det är ändå upp till externa bedömare att fria eller fälla angående detta.

Studiens huvudsakliga förtjänst när det kommer till metodvalen är att indexteorin har undersökts i en ny kontext. Denna kontext har även varit av ogynnsam karaktär vilket gjort det svårt för teorin. Detta stärker studiens giltighet till viss del och bidrar också till att ett generaliserande anspråk kan intas. Om teorin klarade av prövningen i en ogynnsam kontext är det rimligt att den ska klara sig lika bra i mer gynnsamma fall (Esaiasson et al., 2012:161ff).

7.3 Slutsatser

Överlag bekräftades studiens hypoteser. Indexnormen var påtaglig när det gällde vad som var upprinnelse till de undersökta artiklarna. Officiella aktörer var den kategori som stod till grund för över hälften av artiklarna. Indexteorin bekräftades även när den förutspådde upprinnelsen till de artiklar som var skrivna av personer utanför det journalistiska yrket. Även här var de officiella aktörerna tveklöst den största anledning till att skribenterna hade fattat pennan. Detta ger en indikation på att skribenterna håller sig inom den politiska debattens gränser och att det är när de gör just detta som de får utrymme. Nyhetsbevakningen av äldreomsorgen stämde överens med indexteorin då politiska aktörer fick en tredjedel av utrymmet vilket gjorde att de fick betydligt mer utrymme än övriga aktörer. Detta gällde även i de artikeldelar som ger hög uppmärksamhet såsom rubriker, ingresser, bild(texter) och faktarutor. När äldreomsorgen hamnade på förstasidorna var det politiska aktörer som i betydligt högre utsträckning syntes där än övriga aktörer. Dock fanns det ett visst mått av balans i nyhetsframställning av äldreomsorgen då aktörer som rör sig inom äldreomsorgen tillsammans fick lika stor del av utrymmet som de politiska aktörerna. Detta gällde dock enbart i den större kommunen. Vid valet minskade inte indexnormen i styrka, vilket teorins skapare förutspått att den borde göra. Istället för ett bredare omfång av röster så var det istället ett mindre omfång av röster som fick höras i debatten samtidigt som de politiska aktörerna fick en högre andel av uppmärksamheten. Något som bekräftade indexteorin. Värt att notera är att indexnormen, i stort sett, var mer påtaglig i den mindre kommunen än i den större.

Studiens syfte var att undersöka huruvida indexteorin är en relevant teori för att mäta graden av journalistisk autonomi. Denna fråga är besvarad med ett ja. Trots skifte av ämne och kontext gick det att med hjälp av indexteorin förutspå hur äldreomsorgen bevakades i den lokala journalistiken under ett år. I ett bredare perspektiv finns det fog att fråga sig till vilken grad journalistiken lever upp till sina ideal, speciellt gällande att agera som en tredje statsmakt.

Studiens resultat får givetvis betraktas i ljuset av de förtjänster och brister som skulle kunna lyftas fram, vilka diskuterades tidigare i diskussionsavsnittet. Med det sagt är förhoppningen att denna studie bidragit till kunskap om indexteorins relevans i medie- och kommunikationsforskningen.

7.4 Framtida forskning

Denna studie har valt att undersöka indexteorin genom att undersöka tre hypoteser uppställda utifrån tidigare forskning för att pröva teorin i en kontext den inte prövats i förut. Genom att göra andra val när det kommer till ämne, tid och plats är det möjligt för framtida forskning att undersöka teorins relevans ytterligare. I detta avseende hade det varit intressant att undersöka hur väl teorin står sig gällande äldreomsorgen över ett större tidsspänn då den har påverkats av stora politiska beslut de senaste decennierna. Att, i en svensk kontext, undersöka ett annat välfärdsområde hade även det varit intressant. En gissning är att både sjukvård och skola är större ämnen som därmed hade kunnat avslöja mer om teorin även om detta undersöktes på ungefär samma lokala nivå som denna studie.

Framtida forskning bör också ske med andra operationaliseringar av teorin. I denna studie mättes till exempel förekomst av aktörer i stycken för att ta fram hur stor andel av debatten om äldreomsorgen som kretsade kring politiska aktörer. Ett annat sätt att undersöka teorin hade varit att studera vem som pratar och vad de pratar om. Vem är det som står bakom citaten och får uttala sig. En känsla som infann sig under denna studies arbete var att debatten om äldreomsorgen i många fall missar äldreomsorgen. Det är ofta politiker som uttalar sig och tycker och tänker i relation till varandra. Äldreomsorgen används mer som ett slagträ i den politiska debatten i tidningarna. Uppmärksamheten är alltid någon annanstans än där den bör vara när äldreomsorgen diskuteras. Debatten om äldreomsorgen sker ofta över de inblandades huvud. Detta blir också den framställning som sker i tidningarna när det oftast är de politiska aktörerna som indexeras. Känslan är att få personer inom äldreomsorgen verkligen får komma till tals. Frågor som gäller vem det är som pratar och om vad hade bidragit mycket till indexteorin.

Referenser

- Althaus, S., Edy, J., Entman, R., & Phalen, P. (1996). Revising the indexing hypothesis: Officials, media, and the Libya crisis. *Political Communication*, 13(4), 407–421. doi: 10.1080/10584609.1996.9963128
- Andersson, Ulrika, Waldenström, Amanda, & Wiik, Jenny. (2018). Profession möter management. *Den journalistiska värdegrundens förhandling på svenska morgontidningar*.
- Bennett, W. L. (1990). Toward a Theory of Press-State Relations in the United States. *Journal of Communication*, 40(2), 103–127. doi: 10.1111/j.1460-2466.1990.tb02265.x
- Bennett, W. L. (2010). The press, power and public accountability. I S. Allen (Red.), *The Routledge companion to news and journalism* (s. 105-115). London: Routledge.
- Bennett, W. L. (2015). Indexing Theory. I *The International Encyclopedia of Political Communication*. Hämtad 2019-04-18 från <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.ub.gu.se/doi/pdf/10.1002/9781118541555.wbiepc180>
- Bennett, W. L., & Pfetsch, B. (2018). Rethinking Political Communication in a Time of Disrupted Public Spheres. *Journal of Communication*, 68(2), 243–253. doi: 10.1093/joc/jqx017
- Blumler, J. G. (2015). Core theories of political communication: Foundational and freshly minted. *Communication Theory*, 25(4), 426–438. doi: 10.1111/comt.12077
- Dimitrova, D. V., & Strömbäck, J. (2008). Foreign Policy and the Framing of the 2003 Iraq War in Elite Swedish and US Newspapers. *Media, War & Conflict*, 1(2), 203–220. doi: 10.1177/1750635208090957
- Ekonomifakta. (2017). Vård och omsorg i offentlig regi. Hämtad 2019-03-29 från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Valfarden-i-privat-regi/Vard-och-omsorg-i-privat-regi/>
- Ekonomifakta. (2018). *Sysselsatta inom välfärdssektorn*. Hämtad 2019-05-27 från <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Valfarden-i-privat-regi/sysselsatta-inom-valfardssektorn/>
- Ekström, M., Johansson, B., & Larsson, L. (2006). Journalism and local politics. *Journalism Studies*, 7(2), 292–311. doi: 10.1080/14616700500533627
- Erlandsson, S. (2014). *Hjälp för att bevara eller förändra?: Åldersrelaterade diskurser om omsorg, stöd och service*. (Rapport i socialt arbete, 2014:145). Stockholm: Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Vällingby: Elanders.
- Groshek, J. (2008). Coverage of the pre-Iraq War debate as a case study of frame indexing. *Media, War & Conflict*, 1(3), 315–338. doi: 10.1177/1750635208097049
- Harp, D., Loke, J., & Bachmann, I. (2010). Voices of Dissent in the Iraq War: Moving from Deviance to Legitimacy? *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 87(3–4), 467-483. doi: 10.1177/107769901008700302

- Karlsson, M., & Johansson, B. (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I M. Ekström & B. Johansson (Red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (s. 171–192). Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, L. (2002). Journalists and Politicians: A relationship requiring manoeuvring space. *Journalism Studies*, 3(1), 21–33. doi: 10.1080/14616700120107310
- Lauk, E., & Harro-Loit, H. (2017). Journalistic autonomy as a professional value and element of journalism culture: The European perspective. *International Journal of Communication*, 11, 1956–1974.
- Lawrence, R. (1996). Accidents, icons, and indexing: The dynamics of news coverage of police use of force. *Political Communication*, 13(4), 437–454. doi: 10.1080/10584609.1996.9963130
- Nacos, B., Shapiro, R., Hritzuk, N., & Chadwick, B. (2000). New issues and the media. I B. Nacos, R. Shapiro & P. Isernia (Red.), *Decisionmaking in a glass house: Mass media, public opinion, and American and European foreign policy in the 21st century* (s. 41-59). Lanham: Rowman & Littlefield.
- Nygren, G. (1999). *Inte bara kontokort: Lokal journalistik och kommunal tystnad*. Stockholm: Ordfront.
- Reporters Without Borders. (2019). 2019 World Press Freedom Index – A cycle of fear. Hämtad 2019-05-26 från <https://rsf.org/en/2019-world-press-freedom-index-cycle-fear>
- Rönnerberg, Linda, Strandberg, Urban, Wihlborg, Elin, & Winblad, Ulrika. (2013). *När förvaltning blir business: Marknadiseringens utmaningar för demokratin och välfärdsstaten*. Linköping: Linköping university electronic press.
- Sjøvaag, H. (2013). Journalistic autonomy; between structure, agency and institution. *NORDICOM Review: Nordic Research on Media & Communication*, 34, 155–166.
- Socialstyrelsen. (2019). *Vård och omsorg om äldre – lägesrapport 2019*. Hämtad 2019-05-27 från <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/21265/2019-3-18.pdf>
- SOU 2016:30. Människorna, medierna och marknaden. Stockholm.
- Tryckfrihetsförordningen. (2019, 22 februari). I *Wikipedia*. Hämtad 2019-05-26 från <https://sv.wikipedia.org/wiki/Tryckfrihetsf%C3%B6rordningen>
- Waldenström, A., Wiik, J., & Andersson, U. (2019). Conditional Autonomy. *Journalism Practice*, 13(4), 493–508. doi: 10.1080/17512786.2018.1485510
- Weibull, L., & Wadbring, I. (2011). *Massmedier: Press, radio och tv i den digitala tidsåldern*. Stockholm: Ekerlid.
- Zaller, J., & Chiu, D. (2000) Government's Little Helper. I B. Nacos, R. Shapiro & P. Isernia (Red.), *Decisionmaking in a glass house: Mass media, public opinion, and American and European foreign policy in the 21st century* (s. 61-84). Lanham: Rowman & Littlefield.

Bilaga 1 - Kodschema

Rubrik

Rubrik på vald analysenhet.

Tidning

Anger i vilken tidning artikeln publicerades. Då studien är sekretessbelagd kommer utvalda tidningar inte redovisas här.

År

Anger vilket år artikeln publicerades.

Månad

Anger vilken månad artikeln publicerades.

Dag

Anger vilken dag artikeln publicerades.

Typ av artikel

Anger vilken typ av artikel som kodats enligt följande kategorier:

1. Nyhet

Avser en text skriven av en journalist där en händelse, situation, skeende eller ett problem uppmärksammas.

2. Ledare

Text skriven av någon i ledarredaktionen som ger uttryck för tidningens eller redaktionens politiska hållning.

3. Insändare

Text publicerad i tidningen som är skriven av en eller flera privatperson eller företrädare för en organisation utan journalistisk inblandning.

4. Debattartikel

Är likt en insändare skriven av någon utanför tidningen som ofta har expertkunskap om ett givet ämne. En debattartikel ges betydligt större utrymme än en insändare.

5. Krönika

Tyckande text skriven av antingen en journalist på tidningen eller någon utanför tidningen men det kan också vara andra samhällsdebattörer som ges plats.

6. Framsidepuff

En mycket kort text på tidningens framsida som upplyser läsaren om innehåll inuti tidningen.

Författare

Anger vem som skrivit artikeln. Kodas endast för debattartiklar och insändare. Övriga artiklar får värdet 0. Kodas enligt följande:

0. Bortse

Artikel skriven av medarbetare på tidningen.

1. Politisk ledning

Artikel skriven av företrädare för partier i politisk ledning.

2. Politisk opposition

Artikel skriven av företrädare för partier i politisk opposition.

3. Administration

Artikel skriven av administratör eller tjänsteman i kommunen.

4. Anhörig

Artikel skriven av anhörig till boende inom äldreomsorgen.

5. Boende

Artikel skriven av boende inom äldreomsorgen.

6. Personal

Artikel skriven av anställd inom äldreomsorgen.

7. Privatperson

Artikel skriven av privatperson som inte uttrycker någon direkt koppling till äldreomsorgen.

8. Förening/Organisation

Artikel skriven av företrädare för föreningar eller organisationer.

9. Chef äldreboende

Artikel skriven av chef inom äldreomsorgen.

Förstasida

Beskriver om artikeln är på förstasidan av tidningen. Kodas efter "förekommer" eller "förekommer ej".

Fokus

Anger om artikeln har ett lokalt eller nationellt fokus.

Upprinnelse

Anger vad eller vem det är som har föranlett att artikeln skrivs. Kodas enligt följande:

1. Lokala officiella aktörer

Text baserad på ageranden, uttalanden eller beslut från lokalpolitiker, administratörer eller tjänstemän.

2. Nationella officiella aktörer

Text baserad på ageranden, uttalanden eller beslut från riksdagspolitiker eller regeringen.

3. Tidningen själv

Text baserad på granskning eller uppmärksammade rörande äldreomsorgen på tidningens eget initiativ.

4. Myndighet

Text baserad på agerande eller uttalande från myndigheter eller dess representanter.

5. Förening eller organisation

Text baserad på agerande eller uttalande från representanter för föreningar eller intresseorganisationer.

6. Anhörig

Text baserad på uttalanden från anhörig till brukare inom äldreomsorgen.

7. Privatperson

Text baserad på tankar, åsikter eller tyckande från privatperson.

8. Händelser utom kontroll för någon enskild aktör

Text baserad på händelser som någon enskild aktör inte står bakom eller har kontroll över.

9. Personal

Text baserad på tankar, åsikter eller tyckande från personal verksamma inom äldreomsorgen i kommunen.

10. Boende

Text baserad på tankar, åsikter eller tyckande från boende inom äldreomsorgen i kommunen.

11. Övrigt

Artiklar som inte passar in i någon av de föregående kategorierna.

Huvudområde artikel

Anger om artikeln i huvudsak handlar om äldreomsorgen. Kodas som “ja” eller “nej”.

Artikeldel

Anger vilken del av artikeln det gäller. Kodas enligt följande:

1. Rubrik

2. Ingress

3. Brödtext

4. Bild eller bildtext

5. Faktaruta

Driftsform

Anger om driftsform nämns i ett stycke. Kodas som “förekommer” eller “förekommer ej”.

Publiceras endast ett namn på ett boende kodas det som “förekommer ej”. Står det explicit offentligt, privat eller ideellt boende så kodas detta som “förekommer”. Likaså om det ges information som indikerar vilken typ av boende det är. Exempelvis om tillägget AB (aktiebolag) finns.

Aktör

Anger vilken aktör som förekommer i de olika delarna av artikeln. Varje aktör blir en egen variabel som kodas enligt “förekommer” eller “förekommer inte”. Aktör kodas på styckenivå där de förekommer i artikeln vilket betyder att flera aktörer kan förekomma i varje artikel.

Politisk ledning

Politiker eller parti i politisk ledning

Politisk opposition

Politiker eller parti i politisk opposition

Administration

Exempelvis administratör, kommunavdelning eller tjänstemän i kommunen. Likaså nämnder, styrelser och förvaltningar. Om en politiker nämns i egenskap av ordförande för en nämnd eller liknande har

denna kodats i denna kategori och inte i någon av de två ovanstående kategorierna. När "Kommunen" nämns kodas även detta i denna kategori.

Koncern

Kodas för privata vårdhem när en koncern nämns.

Myndighet

Myndighet eller representant för myndighet.

Chef boende

Ger en variabel för varje möjlig utförare dvs chef offentlig verksamhet, chef privat verksamhet och chef ideell verksamhet. Ger även en variabel för när en chef nämns gällande ett ospecificerat äldreboende.

Personal boende

Ger en variabel för varje möjlig utförare dvs anställd offentlig verksamhet, anställd privat verksamhet och anställd ideell verksamhet. Ger även en variabel för när en anställd nämns gällande ett ospecificerat äldreboende.

Boende inom äldrevard

Ger en variabel för varje möjlig utförare dvs boende offentlig verksamhet, boende privat verksamhet och chef ideell verksamhet. Ger även en variabel för när en boende nämns gällande ett ospecificerat äldreboende.

Anhörig till boende

Ger en variabel för varje möjlig utförare dvs anhörig offentlig verksamhet, anhörig privat verksamhet och anhörig ideell verksamhet. Ger även en variabel för när en anhörig nämns gällande ett ospecificerat äldreboende.

Utförare

Ger en variabel för varje möjlig utförare när en verksamhet nämns dvs offentlig verksamhet, privat verksamhet och ideell verksamhet. Ger även en variabel för när en ospecificerad verksamhet nämns där utföraren förblir anonym. Exempelvis när beskrivningen "äldreboendet" används.

Äldre

Används när det refereras till "äldre" personer över pensionsåldern.

Intresseorganisation eller fackförening

Används när en arbetsgivar-, bransch- eller intresseorganisation eller förening förekommer.

Övriga

Aktör som ej ingår i någon av de ovanstående aktörskategorierna.

Ämne

Anger vilket ämne som förekommer i de olika delarna av artikeln. Varje ämne blir en egen variabel som kodas enligt "förekommer" eller "förekommer inte". Ämne kodas på styckenivå där det förekommer i artikeln vilket betyder att flera ämnen kan förekomma i varje artikel. Kodas enligt följande:

Organisering

Artiklar som berör hur välfärden organiseras eller bör organiseras. Exempelvis texter där ideologiska ståndpunkter eller meningsskiljaktigheter får utrymme gällande äldreomsorgen. Fokus här ligger på den ideologiska kampen om privat eller offentlig äldreomsorg.

Ekonomi

Artiklar som berör hur ekonomiska resurser fördelas eller bör fördelas där äldreomsorgen ingår som en del av debatten. Det kan exempelvis röra sig om att ställa olika kommunala satsningar mot varandra såsom byggandet av en ny cykelväg mot satsningar på äldreomsorgen. Det kan även röra sig om debatter om löner inom äldreomsorgen eller storleken på en budget eller ett anslag.

Politik

Artiklar som berör politiska beslut, satsningar, viljor eller processer. Här kan det exempelvis röra sig om att ett äldreboende ska övergå i kommunens regi, upphandlingar osv. Här ryms även uppmaningar eller kritik riktad mot politiken eller de styrande politikerna.

Kvalitet

Artiklar som berör med vilken kvalitet omsorgen utförs med. Kritik eller beröm ryms inom denna kategori likväl som diskussioner rörande standarden på verksamhetens olika delar. Trygghet, kvaliteten på boendet avseende arbetssätt eller utveckling av verksamheten eller förutsättningarna i lokalerna som inrymmer äldreomsorg och dess standard ingår här.

Arbetsfördelning

Artiklar som berör personal och bemanningsfrågor, arbetsbelastning, arbetsförhållanden, schemaplanering, uppsägningar eller rekryteringsbehov. Exempelvis texter där underbemanning inom äldreomsorgen tas upp.

Juridik

Artiklar som berör juridiska aspekter såsom Lex Sarah och Lex Maria anmälningar, juridiska tvister, rättsliga prövningar, avtal eller lagar. Även brott går under denna kategori.

Övrigt

Ämne som ej ingår i någon av de ovanstående ämneskategorierna.